

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'
31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1903

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΙΩ- ΑΝΝΟΥ ΒΟΥΡΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΘΩΝΟΣ *

[Εύγενως μὲς παρεχωρήθη ἡ ἀδεια, ὡς δημοσιευθῆ διὰ τῶν «Παναθηναίων» τὸ μεταξὺ τῶν ἐγγρά-
φων τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰωάννου Βούρου, ἱατροῦ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, εὐρεθὲν ἀπόσπασμα ἀπομνημο-
νευμάτων του ἀπὸ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1852 μέχρι τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1854.

Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀπομνημονευμάτων τούτων τοῦ προσφιλοῦς εἰς τὸν Ὀθωνα ἱατροῦ θὰ κινήσῃ βεβαίως
ζωηρόν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Παναθηναίων» οἵτινες θὰ εὐρουν εἰς αὐτὰ, ἐκτὸς ἄλλων, τι-
σὴν εἰκόνα τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐργάζετο ὁ πρῶτος βασιλεὺς, καὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα αἰσθηρά-
των του.

Ἀδριατικὸς κόλπος

15 Ὀκτωβρίου 1852.— Ἐκοιμήθημεν ἡσυχῶς
εἰς τὸ ἀτμόπλοιον καὶ ἐπειδὴ ὁ καιρὸς ἐφαί-
νετο καλὸς, καὶ ἡ θάλασσα ἡσυχῶς, ἀπελευ-
σαμεν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Βενετίας τῆ 6, 35
πρωὶ καὶ διευθυνόμεθα πρὸς τὰ ἀπέναντι πα-
ράλια τῆς Δαλματίας, ἐνεκὰ ἀσφαλείας διὰ τὰ
ἀκολουθήσωμεν τὸν πλοῦν μας εἰς Ἀθήνας.
Μέχρι τῆς 10ης ὥρας ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς καὶ
ἡ θάλασσα γαλήνια, ἀλλ' ἔπειτα κατὰ μικρὸν
ἐπνεεν ἀξάνων ἄνεμος ΝΑ καὶ ὁ οὐρανὸς
ἐγένετο νεφελώδης, ὥστε περὶ τὴν 3ην ὥραν
μ. μ. ἦτο δυνατὸς πολὺ καὶ ἡ θάλασσα με-
γάλη, τὸ δὲ πλοῖον ἐσαλεύετο ὑπερβολικὰ καὶ
ὁ Βασιλεὺς ἔπασχε ναυτίαν καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ
πληρώματος. Ἐπειδὴ ὁ πλοίαρχος προέβλεπε
τρικυμίαν καὶ ὅτι δὲν ἦτο ἀσφαλὲς νὰ ἐξακο-
λουθῆσωμεν, διηυθύνθημεν εἰς τὸν λιμένα τῆς
Pola καὶ προσωρμίσθημεν ἐκεῖ τὴν 4,40' μ. μ.
Ὁ λιμὴν οὗτος εἶνε ἀσφαλέστατος καὶ πολὺ

εὐρύχωρος, κατὰ τὴν εἴσοδον ἐκατέρωθεν ἐφαί-
νετο πολὺ ἀχυρωμένος διὰ πολλῶν φρουρίων.
Εὐθὺς μετὰ τὴν προσορμίσιν μας ἦλθεν ὁ
Amiraglio de l'arsenale διὰ νὰ προσφέρῃ
τὸ σέβας τοῦ εἰς τὸν Βασιλέα, ἀλλὰ δὲν τὸν
ἐδέχθη, ἐνοχλημένος ὢν. Διενυκτερεύσαμεν εἰς
τὸν λιμένα τούτου ἡσυχῶς.

Ἀδριατικὸς κόλπος (Pola)

16 Ὀκτωβρίου.— Τὴν νύκτα ὄλην εἰμεθα ἡ-
συχῶι εἰς τὸν λιμένα, ἀλλ' ἔπνεεν ἄνεμος σφο-
δρότατος καὶ ραγδαία βροχὴ ἐπιτείν ὥστε
ἡμεθα εὐτυχεῖς διὰ προσωρμίσθημεν ἐν κείῳ
ἐνταῦθα. Ὁ καιρὸς ἐξηκολούθει καὶ σήμερον
ὄλην τὴν ἡμέραν ὁ αὐτός, ἀλλ' ἡ βροχὴ μόνη
εἶχε παύσει ἀπὸ τῆς 2ης ὥρας μ. μ. ὥστε δὲν
ἦτο δυνατὸν ν' ἀναχωρήσωμεν. Τὸ πρωὶ μία
φρεγάτα προσωρμισμένη ἐκεῖ καὶ ἀφωπλι-

ΣΠΟΤΑΗ — Ν. ΓΥΖΗ

* Εἰς τὸ ἐξώφυλλον ἡ ἐπιγραφή «Ἡμερολόγιον ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου 1852 μέχρι . . . τόμ. Δ'» Εἰς δὲ
τὸ α' φύλλον παραπέμπει εἰς τὴν χρονολογίαν τῆς 14ης Ὀκτωβρίου τόμος Γ'. Ἀτυχῶς οἱ προηγουμένοι
τόμοι, οἱ καὶ πλήρεις βεβαίως, δὲν ἀνευρέθησαν εἰσέτι.

διά τοῦ υγραμέτρου καὶ ἀφοῦ ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα καὶ προφορικὰς τινὰς πληροφορίας, ἀπεφάνθημεν τῇ 24 Νοεμβρίου ὅτι τὸ οἰκοδόμημα ἔχει ὑγρασίαν καὶ ὅτι ἐπομένως δύναται νὰ βλαφθῇ ἐν αὐτῷ ἡ ὑγεία τῶν κορασιῶν. Τὴν ἔκθεσιν ταύτην συνέταξα ἐγώ, τὴν ὑπέγραψαν καὶ οἱ λοιποὶ καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν Ἀστυνομίαν.

30 Νοεμβρίου. — Ὅμιλῶν σήμερον τὸ πρῶν μετὰ τοῦ Βασιλέως περὶ τοῦ Πανεπιστημίου, παρετήρησα εἰς αὐτὸν ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ γένῃ φροντίς, ὥστε νὰ περιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν

μαθητῶν διότι δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου καὶ ἐπρότεινα τινὰ μέτρα συντείνοντα εἰς τὸ νὰ κάμωσι καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν βασιμωτέραν. Ὁ Βασιλεὺς μοὶ ἀπήντησεν ὅτι «δὲν ἐπιθυμῶ τοῦτο, διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἰμπορεῖ νὰ μένῃ ὅποια εἶνε, ἀλλὰ θέλει ἔκταθῇ καὶ ἔχομεν ἀνάγκην περισσοτέρων ἀνθρώπων».

Τοῦτο πρέπει νὰ συνδυάσῃ τις μὲ δ,τι μὲ εἶπον περὶ τούτου εἰς Μόναχον οἱ Βασιλεῖς Λουδοβίκος καὶ Μαξιμιλιανός. (Ἴδε τὸ Ἡμερολόγιόν μου τότε).

Ἔπεται συνέχεια.

ΜΟΥΣΑΙΟΥ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΗΡΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΑΝΔΡΟΥ

Σὺ μόνον, ἄμοιρε Λεάνδρε, τὴν ζηλημένη ὡς εἶδες,
Δὲν ἤθελες κρυφάγκαθον νὰ σοῦ κεντᾶ τὸν νοῦ σου.
Καὶ μὰ ποῦ πήρες ἔξαφνα φωτιά σὰ φυλλοκάρδια,
Χωρὶς τὴν παιγνιδόματῃν δὲν ἤθελες νὰ ζήσης.
Μὲ τὲς ματιὰς ἐδέριεψε κ' ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης
Κιὰ πὸ μὰ λατὸ ἀνίκητῃν ἐπάφλαξε ἡ καρδιά του.
Τί οἱ ὁμορφιὰς οἱ ἔακουστὲς κοπέλλας παινεμένης
Βαθύτερ ἀπὸ τάρματα πληγώνουν τοὺς ἀνθρώπους.
Τὸ μάτι δρόμος γίνεται κιὰν' τ' ἀναβλέμματά της
Ἡ σπίνδα φεύγει καὶ γλυσιτᾶ μὲς τὴν καρδίαν τ' ἀνθρώπου.
Θάμπος τότε τὸν ἔπιασεν, ἀδιαντροπιὰ, λαχτάρα.
Ἐτρεψε μέσα του ἡ καρδιά καὶ νὰ πιασῇ ντροπὴ εἶχε,
Κ' ἡ ὁμορφιά τὸν θάμπωννε, μὰ συνεπῆρε ὁ Ἔρως
Τὴν οσοτολὴν κιλόδαερος μὲ μῆς ἀποδιαντροπῆ.
Ἀχνάρι ἀχνάρι περπατεῖ, κατὰμματα τῆς στέκει,
Λοῦζα θωρεῖ καὶ δολερά τὲς κόρες του τὲς παίζει,
Μὲ τάρφωνα γνεψίματα νὰ τὴν ἐξελογιάσῃ.
Ἡ νὰ πάλι σὰν ἔνοιωσε τὸν πονηρὸν του πόθον,
Καμάρωννε τὰ κάλλη της κ' ὕστερ' ἀγάλια ἀγάλια
Κιαντὴ τοῦ συγνοκάμνωσε τὸ μάτι παιγνιδάτα,
Μὲ τὰ κρυφὰ γνεψίματα νὰ τοῦ τὸ μολογήσῃ.
Καὶ πάλι τοῦ ἀκρογέλασε κιαντὸς ἀναγαλλιᾶζει
Πῶς ἔνοιωσε τὸν πόθον του καὶ δὲν της κατοφάνῃ.
Ὡς τόσον, ὅσ' ὁ Λεάνδρος ζητοῦσε ὄραν κλεφτάτην,
Τὸ φέγγος του χαμήλωσε καὶ βούτησεν ὁ Ἥλιος,

Καὶ σὰ ὄρνια ἀνέφανε λαμπρὸς Ἀποσπερίτης.
Τότε κοντοσωρεύεται μὲ θάρρος στὴν κοπέλλαν,
Σὰν εἶδε πῶς ἀρχίνησε τὸ φῶς νὰ μολυβιάζῃ,
Κιὰ γάλια ἀγάλια σφιγγονται τὰ δάχτυλα τῆς κόρης,
Βαθιά βαθιά ἀναστέναις χωρὶς μέλημα ἐκείνη
Σὰν κακωμένη ἀπόσπασε τὸ ροδαλό της χέρι.
Ὁ νὸς, διὲν κατάλαβε τὴν τροπαλὴν της κλίσι,
Θαρετὰ δράχνει καὶ τραβᾷ τὸλόπλουμόν της ροῦχον
Καὶ σὶ τὸ ἱερὸν τῆς ἐκκλησιᾶς παραχωστὰ τὴν πάγει.
Μὲ στανικὸ πὸδ' ἡ Ἡρῶ κοντοβαρεῖ ἑοπίσω,
Σὰν τάχα νὰ μὴν ἤθελε, καὶ κάμνει τοῦ Λεάνδρου,
Μὲ λόγια κοροσῆσιμα γιὰ νὰ τὸν ἀποπάρῃ.
«Ἔνε, γιατί μωραίνεσαι; γιατί κόρη μὲ σέρνεις;
Σὺρ' ἄλλο δρόμο κιὰφης μου, κακόμοιρε, τὸ ροῦχον.
Τῆσα, μὴν πάρονν εἶδησιν οἱ προεστοὶ γονοὶ μου.
Καλόγησαν τῆς Παφτίσσοας δὲ σοῦ περνᾷ νὰ γγίσης.
Γιὰ νὰ πειράξῃς κορασιῶν, εἶσαι μικρὸς καὶ λίγος».
Μὲ τοῦτα τὸν ἐμάλλωσε τῶν κορασιῶν τὰ λόγια.
Μὰ σὰν ἄκουσε ὁ Λεάνδρος τὰ τόσα πείσματά της,
Ἐνοιωσε τὰ καμώματα τῶν κορασιῶν, ποῦ θέλουν.
Γιατὶ ὅταν ὁμορφόπουλα μαλλώνουν οἱ γυναῖκες,
Χάδια εἶναι τὰ μαλλώματα, καὶ χάδια εἶν' οἱ φοβέρες.
Καὶ τὸν λαιμόν της φίλησε τὸν μωσχομυρισμένον
Καὶ τέτοιον λόγον εἶπε της ἔρωι πληγωμένος.
«Ἄλλη Ἀφροδίτῃ στὴ θωριάν, ἄλλη Ἀθηρᾷ στὴ γνῶσι.
Γιατ' ἴσα μὲ τοῦ κόσμου ἐσὲ γυναῖκα δὲ σε βιάζω,
Μόνον μὲ κόρες τοῦ Διὸς ἐγὼ συγκρίνω ἐσένα
Χαρὰ του καὶ ποῦ σ' ἔκαμε, χαρὰ της ποῦ σ' ἐγέννα.
Κιὰ ποια σ' ἐκοιλοπόνησε, καλὴ της ὥρα, κόρη.
Μόν' ἄκουσε τὸ λόγο μου, τὸν πόνον μου στοχάσου.
Τῆς Ἀφροδίτης καλογηρᾷ, σὰν Ἀφροδίτῃ κάμε.
Ἐλα, εὐλόγα τὸ γάμο σου, σὰ θέλ' ἡ δέσποινά σου.
Κοράσι νὰ τὴ λειτουργᾷ τὴν Κίπριδα δὲν πρέπει
Κορασιὲς δὲν πολυγαπαῖ ἡ χάρι της ἢ θέλης
Νὰ ξέρῃς ποῦ εἶναι τῆς θεᾶς τὸ θέλημα, εἶν' ὁ γάμος.
Καὶ σὺ τῶρ' ἂν τὴν ἀγαπᾷς τὴν Ἀφροδίτῃ ἀλήθεια,
Καὶ τὴν ἀγάπῃ ἀγάπησε, ποῦναι γλυκειὰ σὰ μέλι.
Κ' ἐλέησέ με τὸ φτωχὸν καὶ πάρε με ἀντ' ἃ θέλης,
Ποῦ σοῦ τὸν ἐκνήγησε μὲ τάρματα του ὁ Ἔρως,
Σὰν ὁ γοργὸς ἐπῆγ' Ἐρμῆς μὲ τὸ χρυσὸ ραβδί του
Τὸν ἀντρειωμένον Ἡρακλῆ γιὰ σκλάβον τῆς Ὀμφάλης.

Ἐδῶ δὲ μ' ἔφερε ὁ Ἑρμῆς, μὲ πέμπ' ἢ Ἀφροδίτη.
 Καὶ θάκουσες καμμὴν φορὰν τὴν νιὰν τὴν Ἀταλάντην
 Ποῦ ξέφυγε τὸν Μελανόν, τὸν ἀγαπητικὸ τῆς,
 Κόρη νὰ μείνῃ μὰ καθὼς πεισματῶδ' ἢ Ἀφροδίτη,
 Κεῖνον, ποῦ δὲν ποδοῦσε πρὶν, ἀπὸ καρδιᾶς τὸν πῆρε.
 Ἄκουε καὶ σὺ, ὦ ἀγάπη μου, μὴν τῆ θεᾷ θυμώσης. »
 Μὲ τούτα γέλασε τὸν νοῦν τῆς κόρης ἀδελά τῆς,
 Τὰ λόγια ἀγάπη γέννησαν καὶ πῆρε τὴν καρδιά τῆς.
 Ἀμίλητη, τὰ μάτια τῆς ἔγειρε ἢ κόρη κάτω,
 Τὰ μάγουλα, ποῦ ντροπαλά κοκκίνιζαν, νὰ κρύψῃ.
 Ἐξυνη μὲ τὰ κρόχναρον τὴν γῆν καὶ ντροπιασμένη,
 Ὅλο καὶ τῶσπο φόρεμα συμμάζευε στοὺς ὤμους.
 Τούτα θὰ ποῦν πῶς ἄρχισε μὰ κόρη νὰ συγκλίνη,
 Ἀγκυλιὰ τάζει καὶ φιλή, δὴ ἢ σιωπῆ τῆς κείνη.
 Τώρα καὶ τὸ γλυκόπικρο κεντρὶ τοῦ πόδου ἐδέχθη
 Κι ἄναψε ἢ κόρη ἀπὸ γλυκειὰν φωτιὰν μὲς τὴν καρδιά τῆς.
 Καὶ τοῦ Λεάνδρου οἱ ὁμορφίτες τὴν ἐνυχομαράναν.
 Κεῖνος, ὅσο τὴν ὄφιν τῆς σκιφτὴν κατὰ γῆς εἶχε,
 Τόσο καὶ δὲν ἐχόρταινε μὲ λογωμένα μάτια
 Τῆς κόρης τὸ χιονόλαιμον ν' ἀκριβοκαμαρώνη.
 Ὡς πον ἀνοιξε τὸ στόμα τῆς κ' ἐγλυκαπολογήθη.
 Καὶ κοκκινάδι ἀπόστιαζε ντροπῆς τὸ πρόσωπό τῆς.
 « Ἐν' ἐσὺ μὲ τὰ λόγια σου θ' ἀνάγερες καὶ πέτραν.
 Ποιὸς σ' ἔμαθε νὰ λὲς αὐτὰ τὰ πλανερὰ λογάκια ;
 Ποιός, (συφορά μου!) σ' ἔφερε σὶν τόπον τὸν δικόν μου ;
 Μόν' ὄλα τᾶπες ἄδικα. Τί πῶς, καλέ, περάτης
 Ἄνθρωπος ξένος κι ἄπραχτος μαζί μ' ἐμὲ θὰ σμίξης ;
 Νὰ παντρευτοῦμεν φανερὰ μὲ γάμον τιμημένον,
 Δὲν ἤμποροῦμεν νὰ σὶν πῶ : δὲ θέλουν οἱ γονιοὶ μου.
 Ἄν θέλῃς πάλι σὶν Σησιὸν νὰ πολυμπαινοβγαίνῃς,
 Δὲ δύνασαι συσκότεινα νὰ κρύβῃς τὴν ἀγάπην.
 Τοῦ κόσμου ἢ γλώσσα τὸ κακὸ πάντ' ἀγαπάει νὰ λέῃ
 Κι ὡ, σιγὰ κάμη κανεὶς μὲς σὶν στενὰ τάκουει.
 Μὰ χάρισέ μου τὸνομα καὶ τὸν καλὸν σου τόπον.
 Μή μου τὸ κρύψῃς πῶς μὲ λέν ἐμένα Ἡρώ, τὸ ξέρεις.
 Μονὴ μου οὐρανοκόλλητος καὶ βοερός πέργος εἶναι.
 Καὶ μέσα ἐκεῖ μονόφυχη μὲ μίαν κάδομαι βάγιαν
 Περίγιαλα καὶ ξέχωρα, κ' ἔχω γεπότισσάν μου
 Τῆ θάλασσα, ὅπως θέλησαν ἀπόνετα οἱ γονιοὶ μου.
 Δὲν μου εἶν' ἐκεῖ συντροφίσις, μηδὲ χοροὶ δὲν εἶναι,
 Κι ὀλημερίς κι ὀλονυχτὶς πάντα βοᾷ σταντιά μου

Τὸ βογγητὸν τῆς θάλασσας, τῆς ἀνεμοδαρμένης. »
 Ὅσο καὶ τᾶπες, ἔκρυψε τὴν ὄφιν σὶν πιδιά τῆς,
 Τί ξανατράπη μόνη τῆς καὶ καταγνώσκει ὅ, τι εἶπε.
 Ὁ Λεάνδρος, βαρύνκαρδος, τοῦ πόδου κεντρωμένος,
 Συλλογισμένος ἔσιεκε, πῶς νὰ τὴν καταφέρει.
 Μόν' ἔρωτας ὁ πονηρός τὸν ἀνθρώπον πληγώνει
 Καὶ πάλι ὁ ἴδιος τὴν πληγὴν τ' ἀνθρώπου τῆ γιατρεύει.
 Αὐτὸς νικᾷ κάθε θνητὸν, μὰ καὶ τὸν ἐριμνεύει.
 Αὐτὸς τοῦ παραστάθηκε καὶ τότε τοῦ Λεάνδρου.
 Ἐ' ὑστερινὰ ἀναστέναιε κ' ἔξυπνος λόγον εἶπε
 « Κόρη, γιὰ τὴν ἀγάπη σου περῶ καὶ τᾶγριο κῆμα,
 Κι ἄν κοχλακίξῃ ἀπὸ φωτιὰ κι ἄν ἀταξείδεντό ναι.
 Φτάνει κοντὰ σου ν' ἀρχωμαι, νὰ σὲ σφιχταγκαλιάζω,
 Κι οὔτε φουροτοῦνα οὔτε βοήν τῆς θάλασσας τρομάζω.
 Κάθε βραδὸν θὰ φέρωμαι τὸ ταῖρι σου βρεμένον
 Θὰ κολυμπῶ τὸ γάργαρον τὸ ρέμα τοῦ Ἑλλησπόντου.
 Γιατὶ μακρὰ δὲν κάθομαι, σὶν Ἄβυδο ἀνικρὸν σου.
 Μόν' ἓνα λόγγον δεῖχνε μου ἀπ' τὸ ψηλὸ σου κάστρον
 Μὲς σὶν σκοτιάδι ἀντίπερα, γιὰ νὰ θωρῶ καὶ νᾶμαι
 Ἐρωτοκάραβον ἐγὼ καὶ τὸ λυχνάρι σου ἄστρον.
 Καὶ τοῦτο ἄμα παρατηρῶ, τᾶλλ' ἄστρα τί τὰ θέλω ;
 Οὔτε τὴν Πούλια θὰ θωρῶ, οὔτ' ἄμαξα θὰ βλέπω,
 Ὅσο νὰ φτάσω σὶν γλυκειὰς πατριδας τὸ λιμάνι,
 Μόνον φυλάξω, ἀγάπη μου, τοὺς βαρετοὺς ἀνέμους,
 Μὴν τονε σβύσουν καὶ μὲ μᾶς χάσω κ' ἐγὼ τὴν νύκτιν
 Τὸ λόγγο σου, αὐτῆς ζωῆς τὸν μόνον φωτοδότιν.
 Τῶρ ἂν ἀλήθεια θὲς καὶ σὺ νὰ ξέρῃς τὸνομά μου,
 Τὸνομα μου εἶναι Λεάνδρος, Ἡρῶς τῆς καλῆς ἀντρας.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΤΟΠΙΟΝ

ΕΡΓΟΝ Ο. ΚΑΚΑ

Από την "Εκθεσιν του Παρθενού."

ΑΘΩΝΑΣ

Όταν ποτέ, περιηγούμενος τὸ Ἅγιον Ὄρος, διέβαινον, ταπεινὸς προσκνητήης, ἀπὸ Μοναστηρίου εἰς Μοναστήριον, συχνὰ ὁ ἀνεμὸς τῆς Χερσονήσου, ὁ ἠγιασμένος ἀπὸ τὰ τόσα καιόμενα θυμιάματα τῶν προσευχῶν, διανοίγων τῶν πυκνοφύλλων καστανεῶν τοὺς κλάδους, μοῦ ἀπεκάλυπτε μίαν τριγωνικὴν κορυφήν, ὡς ἀσκητοῦ πολιοῦ κεφαλὴν, προσευχομένου, ἔγγυς τῶν νεφῶν, ἕνα κῶνον πέτρινον, ὅστις σὰν νὰ μ' ἐκύτταζε, καὶ σὰν νὰ με συνώδευε, πανταχοῦ παρών, με τὸ τεφρὸν ἐκεῖνο μέτωπον.

Κατ' ἀρχὰς ἠσθανόμην ἀναφρακίαισιν φόβου καὶ περιδεῆς ἀπέστρεφον ἀλλαγῶν τὸ βλέμμα, κλίνας τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὰ μαῦρα ἔλατα τοῦ ξηροποταμινοῦ δάσους. Ἄλλ' ἐν τῇ παρακαμπῇ τῆς ὁδοῦ, πάλιν, ἰδοὺ ἐνώπιόν μου ὁ πέτρινος ἀσκητής, με τὴν μολυβδίνην ἐκείνην ὄψιν του ἰαρώς προσμειδίων μοι ἀπὸ τοῦ κρημνώδους τοῦ ὕψους. Ἄλλοτε ὡς νεφέλη καὶ ἄλλοτε ὡς πέτρα αἰωρουμένη. Κ' ἔκυπτον τὴν

κεφαλὴν, ἀναμένων καὶ τι νὰ πῆσῃ ἐπ' ἐμοῦ. Ἄλλ' ἔπειτα τόσον τὸν ἐσυνήθισα, ὥστε τὸν ἐθεώρουν πλέον ὡς συνοδοιπόρον μου καὶ συμπροσκνητήν μου. Ὅπου καὶ ἂν ἤμουν, ὁ φαλακρὸς γέρον πάποτε ἔμπρός μου. Ἐν ὁδῷ βαδίζοντα με παρηκολούθει. Εἰς τὰς ξυλίνους ἀπλωταριάς τῶν Μονῶν καθήμενον, μ' ἐσυντρόφευεν, ἐν θαλάσῃ παραπλέοντα τὴν ἀπὸ τομον ἀκτὴν, με κατευώδονεν. Εἰς τὸν ὕπνον μου μ' ἐσκέπαζε. Καὶ ὅταν ἀφυπνιζόμενος ἐπήγαινον νὰ κηθῶ εἰς τὴν βρύσιν τὴν κρύαν, τὸν ἔβλεπον πρῶτον-πρῶτον, ὡς ἄγγελον νεφελοσκέπαστον, τὸν πέτρινον σύντροφόν μου. Ἐβγαίνον ἔκτα ἀπὸ τὸν λεμονεῶνα τῶν Ἰβήρων εἰς τοὺς ἀμπελώνας, πέραν εἰς τοὺς Πέντε Μαρτύρας, νὰ ὁ ἐρημίτης ἐνώπιόν μου με τὸ συννεφένιον του κουκούλιον. Ἀνηρχομένη ἀπὸ τὰ Παντοκρατορινὰ Κελλῖα πρὸς τὰς Καρυάς, μοῦ ἐθώπευε τὸ βλέμμα ἡ στακτερά ὄψις του. Ἐξετρυπόνον ἀπὸ καμμίαν χαράδραν τοῦ

Διονυσίου, πέραν ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Ἁγίου Νηφώνος, ὅπου κρημνώδης ἡ ἀτραπὸς, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ βράχου, ἰδοὺ πάλιν μ' ἐχειραγῶγει ὁ σύντροφός μου ἀπὸ τὰ οὐράνια ὄψη του.

Μίαν ἡμέραν ὁμῶς, ἡμέραν συννεφώδη καὶ βροχεράν, τὸν ἔχασα τὸν προσφιλεῖ συμπροσκνητήν μου, ἀφανισθέντα μέσα εἰς τὰ πυκνωθέντα νέφη, τὴν ἀγαπημένην του συντροφίαν. Εἰς τὸ Ρωσικὸν Σαράϊ καθεζόμενος εἶδα τότε ἰσοπεδουμένην ὅλην τὴν Χερσονήσον, κ' ἐπτενομένην ὀμιλήν εἰς ἓν μόνον ὁροπέδιον. Ὁ οὐρανὸς μ' ἐφάνη ὅτι κατῆλθε μολύβδινος καὶ βαρὺς πρὸς τὰ κάτω, κ' ἔλειψαν ἐν τῷ αἵμα καὶ λόφοι καὶ κρᾶσπεδα τῶν κορυφῶν. Ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν ὅτι εὐρισκόμην εἰς τὸ ὑψηλότερον τῆς χερσονήσου μέρος. Ἄλλ' αἴφνης, μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς τροχμίας, διελύθησαν διωχθέντα ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ νέφη καὶ ἀνέκυψε πάλιν ἡ ἱερά τοῦ Ἀθῶνος κορυφή, τεφρὰ καὶ πέτρινος, ὡς ὄψις βυζαντινοῦ Παντοκράτορος ἔξωσμένη γύρω-γύρω τοῦ ἁγίου στήθους του ἀπὸ φαιὰ νεφελώματα, ὡς πυκνωμένου ἐκεῖ λιβανοκαμποῦ.

**

Ὁ Ἀθῶνας εἶνε αὐτός.

Ὁ Ἀθῶνας τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχαῖος γλύπτης ἐσοχεδίασε ποτὲ νὰ μεταμορφώσῃ εἰς ἀνδριάντα τοῦ Μεγάλου Μακεδόνα, βαστάζοντα δύο πόλεις εἰς τὰς δύο τέταμνας χεῖρας του, ἡ δὲ ὀρθοδοξία μετέβαλε, χαριέστερον, εἰς «Περιβόλιον τῆς Παναγίας», καλλίδενδρον καὶ εὐανθές, ὁποῦθεν ἀναρίθμητοι προσεuchaὶ καθ' ἐκάστην ἀναπέμπονται πρὸς τὸν Θεόν, συνοδευόμεναι ἀπὸ τὰ εὐωδέστερα ἄνθη, τὰ θυμιάματα τῶν ἀσκητῶν, ἐν ἀρμονίᾳ γοητευτικῆ καλλικειλάδων ἐρημικῶν πτηνῶν, τῶν δρυφώνων τῶν Μονῶν σημάτων, ἀπὸ μέσῃ ἀπὸ ἀνθοβολούντας θάμνους τὰ ἀναρίθμητα μαρτυρικά καὶ ὁσιακά ὄσπια, τ' ἀποκείμενα εἰς τοὺς θησαυροὺς ἐκάστου Μοναστηρίου.

Καὶ ὅσοι ἀναβοῦν, μετανοοῦν, καὶ ὅσοι δὲν ἀναβοῦν, πάλιν μετανοοῦν.

Ὅτῳ ζωηρῶς χρωματίζει τὸ κοινὸν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει λόγιον τὸ μεγαλεῖον τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀθῶνος, ἦτις κυρίως ὑπὸ τοῦ λαοῦ καλεῖται Ἀθῶνας.

Δύο χιλιάδων περίπου μέτρων τὸ ὕψος του.

Ἡ ἀνάβασις εἰς αὐτὴν γίνεται ἀπὸ τῆς Μεσημβρινῆς πλευρᾶς, διότι ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος, πρὸς τὴν Μοῆν τοῦ Ἁγίου Παύλου, τὸ

μέγα βουνὸν κατέρχεται καθέτως, διὰ βαθυτάτων χαράδρων, αἵτινες καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἶνε σκεπασμένα ἀπὸ κρυσταλλωμένας χιόνας.

Πρέπει ἀφ' ἐσπέρας νὰ ἔχη βρέξει καὶ τότε, λίαν πρωί, ἐπιτυγχάνει ἡ ἀνάβασις εἰς τὴν θαυμαστὴν κορυφήν, ὅτε ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε διαυγῆς καὶ καθαρὰ, ἀμειβομένων ἀπειροχρόνως τῶν κόπων τοῦ προσκνητοῦ διὰ τοῦ ἐξελισσομένου ἐκεῖθεν μεγαλοπρεποῦς πανοράματος.

Συνήθως ὁμῶς γίνεται ἡ ἀνάβασις τῇ 6 Ἀυγούστου, ὅτε πανηγυρίζει τὴν ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως ὁ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ναῖσκος. Τότε ἀφ' ἐσπέρας, ἀφ' ὅλης τῆς Χερσονήσου μοναχοί, ἀνέρχονται, βαστάζοντες εἰς χεῖρας, ἀντὶ εἰσόδου, ἀπὸ ἓν χονδρὸν ξύλον, ἵνα τὴν νύκτα, ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ, ἀνάψωσι φωτῖαν καὶ θερμανθῶσι, διὰ τὸ ψῦχος, τὸ ὁποῖον ἐπάνω ἐκεῖ εἶνε λίαν ἐπαισιθητόν, ἰδίως ἐν αἰρινιδίᾳ μεταβολῇ τοῦ καιροῦ, τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας τοῦ Ἀυγούστου.

Φθάσαντες εἰς τὴν Κερασιὰν τὴν ὑδατόρουτον καὶ χλοερὰν ἐκείνην κοιλάδα, ὅπου οἱ ἀμπελώνες τῶν κελλίων τοῦ Χατζῆ Γεώργη καὶ οἱ καταπράσινοι κήποι μετὰ τὰ μικροσκοπικὰ καζανάκια τοῦ παπᾶ-Ιεροθέου, μετὰ τὰ ὁποῖα ὁ ἀλάδωτος ἐρημίτης, εἰς τὰ Χιώτικα, μετὰ τοὺς πολλοὺς ὑποτακτικούς του, — οὗτοι εἶνε οἱ καλούμενοι ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀλάδωτοι οὐδέποτε ἐν τῇ ζωῇ ἐσθίοντες ἔλαιον, οὐδὲ ἐλάϊας — ἀποσταλάζει εἰς μικρὰ φιαλῖδια τὸ ριζανέλαιον τὸ πολύτιμον, τὸ φασκομηλέλαιον τὸ εὐώδες καὶ τὸ φλισκουνέλαιον τὸ κοκκινωπὸν, φάρμακα ρευστά, ἐκ βοτανῶν ἱαματικῶν, — ἀρχίζομεν ἐντεῦθεν τὴν ἀνάβασιν δι' ἡμιονικῆς ὁδοῦ, πότε πλαγίως καὶ πότε δι' ἐλιγμῶν, διὰ μέσον ὠραιωτάτου δάσους ἐλατῶν καὶ πευκῶν, ὧν πολλοὶ κορμοὶ κατάξηροι ὑφθύνται, κεραυνόπληκτοι, ὡς σκελετοὶ παλαιῶν τιτάνων.

Ὅτῳ μετὰ τριώρον πορείαν φθάνομεν εἰς τὴν Παναγίτσαν, μικρὸν ναῖσκον, ὅπου σταθμεύουν συνήθως οἱ προσκνηταὶ οἱ ἀναμένοντες τὴν εὐδίαν τοῦ ὁρθοῦ διὰ τὴν ἀνάβασιν. Ὁ ναῖσκος οὗτος, ὡς ἀτοφωλεὰ διακρινόμενος ἀπὸ τὸ πέλαγος μετὰ τὸν χαμηλὸν σφαιρικὸν θόλον του, τέσσαρας μῆνας τοῦ ἔτους εἶνε ἀόρατος, σαβανωμένος ὑπὸ τὰς χιόνας, μετὰ τὸ μικρὸν παράτημά του ὅπου ἀναπαύονται οἱ Λαυριῶται πατέρες μετὰ τὸς ἡμιόνους των, οἱ ἀποστελλόμενοι ἀπὸ τὴν Λαύραν, εἰς τὴν ἀνήκει ἡ κορυφή, διὰ τὴν ἐτήσιον τῆς Μεταμορφώσεως πανηγυρίαν, δειπνοῦντες ἐδῶ ἀφ' ἐσπέρας καὶ τὴν ἐπαύριον μετὰ

την λειτουργίαν, ἐν τῇ καταβάσει, παραθέτοντες γεῖμα εἰς τοὺς προσκυνητάς.

Ἀπὸ τὴν Παναγίτσαν ἡ ὁδὸς πλέον εἶνε ἄβατος, ἐπὶ τοῦ βράχου, δι' ἀτραπῶν ἀποκρήμων. Καὶ ἐδαπάνησε μὲν ἱκανὰς λίρας ἐξ ἰδίων τοῦ Ἰωακείμ ὁ Γ'. ἵνα καταστήσῃ βατὴν εἰς τοὺς ἡμιόνους τὴν ἐπὶ τοῦ βράχου δυσχωρίαν, ἀλλὰ πάντοτε εἶνε ἐπικίνδυνος ἢ μέχρι τῆς κορυφῆς δι' ἡμιόνου ἀνάβασις, διότι τὸ μέρος εἶνε ὄλος ἀδενδρον, ὀλισθηρὸν καὶ πετρώδες.

Εἶνε αὐτὴ ἡ φαλακρὰ κορυφή πλέον, ἢ πανταχόθεν τῆς Χερσονήσου θεωρουμένη μὲ τὸ μολύβδινόν της κορυφίον. Εἰς ἐν διάστημα ἡ ὁδὸς εἶνε σκαλιστὴ ἐπὶ τοῦ βράχου, καὶ εἰς ἐν αὐτῆς μέρος, ἕως πέντε βημάτων, ἕνας-ἕνας διέρχονται οἱ προσκυνηταί, ἐντρομοὶ θεωροῦντες τὴν ἄβυσσον τὴν χαίνουσαν κάτω μὲ τοὺς αἰώνιους κρημνοὺς της.

Μετὰ ἡμίσειαν ἀκριβῶς ὄραν ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὴν Παναγίτσαν, εὐρισκόμεθα ἐπὶ τῆς κορυφῆς.

**

Οὐδεὶς ποιητῆς, οὐδεὶς ζωγράφος, κανὲν χρῶμα καὶ καμμία φαντασία, καμμία περωτὴ λογογράφου γραφῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραστήσῃ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεάματος, τὸ ὁποῖον πληροὶ θάμβους βαδυτάτου τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅλη ἡ Χερσονήσος, μὲ τὰ βουνά της καὶ μὲ τοὺς λόφους της, τὰ ἀκρωτήριά της καὶ τοὺς ὄρους της, ὅλη εὐρίσκεται, θαρρεῖς, γύρω-γύρω, εἰς τὴν εὐρείαν τοῦ Ἄθωνος ποδιάν. Αἱ μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολυώροφοι Μοναί, ἀλλαι μὲν ὡς καλυβάνια ἐν τῷ δάσει, ἀλλαι δὲ ὡς πεταλίδαι ἐπὶ τῶν σκοπέλων. Ἐνθεν ἡ Χαλκιδικὴ ὅλη καὶ ὁ Θερμαϊκὸς λάμπων ὡς καθρέπτῃς ἀπὸ ἀργυρον. Ὁ Ὀλυμπος καὶ τὰ βουνά της Θεσσαλίας. Ἐκεῖθεν τὸ Θρακικὸν πέλαγος μὲ τὰς νήσους του ὡς κύκλους κολυμβῶντας πρὸς τὰ Δαρδανέλια. Κάτω τὸ Αἰγαῖον μὲ τὰ κύματα τὰ κάτασμα καὶ τὰ Ἐρημονήσια, ὡς κήτη φονητρονισμένα συμμαζευμένα ὡς πρὸς σωτηρίαν ὑπὸ τὴν μαύρην τοῦ Ἄθωνος σκιάν. Ὅπισθεν τοῦ βουνοῦ καὶ οἱ κάμποι τῆς Μακεδονίας, μὲ τοὺς ποταμούς της ὡς ὄφεις ἀσημένιους διολισθαίνοντας μὲ γυαλιστεροὺς ἐλιγμοὺς ὑπὸ τὴν ἀνταύγειαν τῶν πρώτων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Ὅσοι δὲ τῶν προσκυνητῶν εἶνε καλῶς ἐτοιμασμένοι μὲ ἰσχυρὰς διόπτρας βλέπουν τὴν Προπονίδα,

ὡς ὀμίχλην ἀπλουμένην καὶ τὸ ὄγκωδες Ἑπταπίργιον τὴν περιήρημον τοῦ Βυζαντίου Ἀκρόπολιν, ὡς μίαν μαυρίαν μὲ ἑπτὰ στεφανωμένην κορυφάς.

Ἐχούν δίκαιον λοιπὸν οἱ μοναχοὶ νὰ λέγουν διὰ καὶ ὅσοι ἀναβοῦν εἰς τὸν Ἄθωνα μετανοοῦν, καὶ ὅσοι δὲν ἀναβοῦν πάλιν μετανοοῦν. Μετανοοῦν οἱ πρώτοι διότι καταβαίνοντες χάνουν μίαν τοιαύτην μυθικοῦ μεγαλείου εἰκόνα. Μετανοοῦν ὀλοκαρδίως καὶ οἱ δεύτεροι διότι ἀπὸ τὴν ὀλιγοψυχίαν των δὲν ἠξιώθησαν ν' ἀπολαύσουν μίαν ἀλησμόνητον ἡδονήν, ἀπὸ ἐκείνας, τὰς ὁποίας σπανίως χαρίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ θεία δημιουργία.

**

Ὁ ναῖκος τῆς Μεταμορφώσεως μόλις δύναται νὰ περιλάβῃ ἕως ὀκτὼ μοναχοὺς, ὡς λευκὴ κολωνίτσα φαινόμενος ἀπὸ τὰ Κατουνάκια, τὴν πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Ἐρημον, ἐπὶ τῆς βραχώδους αἰχμῆς ἐκτισμένος. Ἐξω ὅμως αὐτοῦ μικρὸν ὑπόστεγον καὶ μίαν ἰσοπέδωσιν πέλεκητή, ὅπου ἠμποροῦν νὰ σταθοῦν ἕως διακόσιοι ἄνθρωποι. Ἡ ἀγρυπνία τελεῖται ταχέως καὶ τροχάδην μετὰ τῆς λειτουργίας, διότι ἐν αἴφνης μεταβληθῆ ὁ καιρὸς καὶ ψῆχος ἐπιπνεύσῃ, οἱ ὀδόντες πέραντα τρίζουν καὶ κτυποῦν, αἱ χεῖρες παγώνουν, τὰ γόνατά ξυλιάζου. Ὅταν δὲ τὰ νέφη συμπικνωθοῦν, τότε — δεινὸν — οἱ κερανοὶ ἐκρήγνυνται καὶ τελεῖται ἐπάνω εἰς τὴν πετρίνην ἐκείνην κορυφὴν φοβερὰ πάλῃ τῶν στοιχείων, ἐν μέσῳ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν, χαλασμοὺς κόσμου, εἰκῶν ὑπερνεφούς τιτανομαχίας, ἐν ἧ συντρίβονται μετὰ σπαρακτικῶν τριγμῶν αἱ πέτραι αἱ ἀπορῶγες τῆς φαλακρᾶς ἐκείνης κορυφῆς καὶ ἐνλίτε φεῖ! καὶ ἄνθρωποι παραπεσόντες ἀπροσοκῆτως ἐν μέσῳ τῆς κραταιᾶς τῶν στοιχείων πάλῃς.

Τὰ χρονικά τοῦ Ἁγίου Ὄρους τὰ ἀγραφα, μνημονεύουσι τοιαύτους κεραυνοβολίας ἀνθρώπινων ὑπάρξεων. Κατὰ τινὰ πανήγυριν, ἀνεληθόντων τῶν Πατέρων εἰς τὴν Κορυφὴν διὰ τὴν ἱερὰν ἀγρυπνίαν, μόλις ἤρχισεν ἡ Ἀκλουθία, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Ἑσπερινοῦ, ὁ καιρὸς αἴφνης μεταβάλλεται. Ἄνεμος κρύος φυσᾷ, τὰ νέφη πυκνοῦνται ἐπάνω ἐκεῖ καὶ ἰδοὺ χάνεται ὁ κάτω κόσμος ὅλος μέσα εἰς μίαν ὀμίχλην ὑγρὰν καὶ φαίαν. Ἄλλ' ἐξακολουθεῖ ἡ ἀγρυπνία μετὰ δέους ὅμως, μετὰ παλμῶν φόβου καὶ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων. Ὁ Διάκονος ἰστά-

μενος πρὸ τῶν ἁγίων Πυλῶν ξεφώνει τὴν μεγάλην Ἐκτενὴ τοῦ Ἑσπερινοῦ, κράζων «τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν», οἱ δὲ ψάλλται ἀντεφώνουν «Κύριε ἐλέησον». Αἴφνης ξηρὰ κλαγγὴ ἐκπαῖ ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Αἱ εἰκόνας τοῦ τεμπλέου, αἱ ὁποῖαι ἕνεκα τῶν ἀτμοσφαιρικῶν αὐτῶν μεταβολῶν, ἵνα ἀντέχουν, εἶνε ἀνάγλυτοι ἐπὶ μετάλλου, κραδαίνονται κωδωνίζουσαι, φῶς ἄχρον καὶ φοβερὸν πληροὶ αἴφνης τὸν ναῖσκον ὁ κεραυνὸς ἐκρήγνυται. Ὁ Διάκονος κόπτεται πέραντα εἰς δύο ἀπανθρωκωθεῖς, καὶ ὁ ἕτερος τῶν ψαλτῶν βληθεῖς καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει.

Καὶ ἄλλοι ἔπαθον ὡσαύτως, ὧν τὰ ὄνοματα δὲν περιέσωσεν ἡ ἀγραφὸς παράδοσις, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ σκελετοὶ κεῖνται ἐπὶ τῶν ἀποτόμων τῆς κορυφῆς κατατομῶν ἐντὸς σχισμάδων ὡς σκελετοὶ ἀγρίων αἰγῶν, ἃς κατέφαγον οἱ λύκοι, θέαμα ὀδυνηρὸν διὰ τοὺς ἀναβαίνοντας. Μεταξὺ ὁμοῦ αὐτῶν τῶν σκελετῶν τῶν κεραυνοπλήκτων κεῖνται ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἀπορῶγων βράχων καὶ ἄλλοι σκελετοὶ ἀνήβων καὶ ἀγενεῖων μοναχῶν, ἰδίᾳ Ρώσων, οἵτινες σκαλόνοντες εὐνόμως ἐπὶ τῶν πετρίνων ἐκείνων ἔσοχῶν, ἵνα δρέψωσι τὰ ἀμέραντα τὰ λευκο-

πρόφυρα ἐκείνοι καὶ ὡς ἐκ μεταξὺς στίλπνὰ ἀνθῆλλα, χάνοντες τὴν ἰσορροπίαν καταπίπτουσιν εἰς τὰ χαίνοντα βάραθρα καὶ φονεύονται, ὧν τὰ πτώματα, οἰκτείρουσα ἡ χιών, καλύπται, ἵνα μὴ καταφαγωθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀγριμῶν.

Ὁ τρόμος αὐτὸς ἀπὸ τῶν φημιζομένων σπαρακτικῶν ἐπεισοδίων παρακολουθεῖ τὸν προσκυνητὴν καθ' ὅλην τὴν ἀγρυπνίαν, ὅστις τότε μόνον καταπαύει, διὰν αἰσίως καταβαίνοντας οἱ ὀλίγοι ἐκείνοι μοναχοὶ ἀναπνεύσωσι κάτω εἰς τὴν Παναγίτσαν. Τότε, παρελθόντος πλέον τοῦ κινδύνου, αἰσθάνονται τὴν χαρὰν ἀπὸ τῆς ἀναπολήσεως τοῦ μεγαλοπρεποῦς πανοράματος, τὸ ὁποῖον μένει ἀλησμόνητον πλέον εἰς ὅλην τὴν ζωὴν. Τότε καὶ οἱ ἐρηβοὶ ρῶσοι, οἱ μόνον τώρα μετὰ τόσους οἰκτροὺς θανάτους κατὰ κήρυκων, συναζόντες τὰ εὐμύρα ἀμάραντα, ἐπανακτῶντες τὸ ἀφελὲς αὐτῶν μειδίωμα, λέγουσι πρὸς τοὺς λοιπούς, ἐπιδεικνύοντες πρὸς αὐτοὺς μετὰ τινος δικαίας ὑπερηφάνειας τὰς ὄφρϊας των ἀνθοδέσμας:

— Ἄτῶνα! Ἄτῶνα!

A. ΜΩΡΑΪΤΙΑΗΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΝΑΡΙ

ΕΡΤΩΝ Ν. ΘΕΑΝΑΙΟΣ

Ἀπὸ τὴν Ἐκδοσὶν τοῦ Πατριάρχου.

ΓΚΑΙΤΕ ΚΑΙ ΝΙΤΣΣΕ

Χωρίς αμφιβολία ο Φρειδερίκος Νίτσε όφείλει πολλά εις όσους σκώπτει, εις τόν Κάντιον, τόν Σοπενχάουερ, τόν Χάρτμαν. Όφείλει όμως πολύ περισσότερα εις ένα τόν όποιον δέν σκώπτει διόλου, τόν Γκαίτε.

Φανερά ό εγωϊσμός, ό γαλήνιος και όλύμπιος, τού Γκαίτε έκαμε βαθείαν εντύπωσιν εις την φαντασίαν τού Φρειδερίκου Νίτσε. Ό εγωϊσμός αυτός δέν ήτο αμφίβολος. Πρέπει να εξηγηθῆ και όρισθῆ διά να φανῆ ή ύλως ιδιαίτερα φύσις του. Ό εγωϊσμός αυτός ήτο έμφυτος, κληρονομικός και πατροπαράδοτος. Η μητέρα τού Γκαίτε, έξοχος καθ' όλα γυναίκα, είχε εκδηλωμένη τάσιν να αποστρέψῃ τό πρόσωπον από τας συμφοράς τών άλλων. Ηρνείτο να ακούῃ την διήγησιν δυστυχημάτων. Ό Γκαίτε πάλιν κληρονομήσας τό αίσθημα αυτό, απέφυγε, παιδί όταν ήτο ακόμα, να περνᾷ εμπρός από κρεοπωλεία και βραδυτέρον να βλέπῃ φίλους τού νεκρούς. Ηρνείτο να ιδῆ την νύμφην του πληγωμένην εις τό πρόσωπον, απέκρινε προσεκτικά απ' εμπρός του, ότι τού υπενθύμιζε τόν θάνατον ή επροκαλοῦσε την όδυνηράν ιδέαν.

Τό χαρακτηριστικόν αυτό τού Γκαίτε έγινε αμέσως αισθητόν. Ό Σίλλερ ό έπιστήθιος φίλος του, τό παρετήρησε με άμετρον θλίψιν και έγραψε εις τόν Κέρνερ: «Θά ήμουν δυστυχῆς, αν ήμουν συχνά μαζί με τόν Γκαίτε. Δέν έχει μιάν στιγμὴν διαχύσεως, ούτε διά τούς στενότερους φίλους του. Δέν ξέρει κανείς πως να τόν ελάσῃ. Νομίζω ότι αληθινά είνε εγωϊστής εις τόν υπέρτατον βαθμόν. Έχει τό τάλαντον να θέλῃ και να υποχρεώῃ τούς ανθρώπους με μικράς και μεγάλας περιποιήσεις, εν τούτοις γνωρίζει να κρατῆ πάντοτε την ανεξαρτησίαν του. Δίδει χωρίς εκδηλώσεις. Ό τρόπος αυτός της ενεργείας προκύπτει όπως μου φαίνεται από προμελετημένον σχέδιον, βασιζόμενον εις την φιλαυτίαν ή όποια μόνον εις εαυτήν άρέσκεται. Ός προς έμὲ τόν μισώ διά αυτό μολογόντι αγαπῶ με όλην την καρδιά μου, τό όνομά του και έχω την άριστήν ιδέαν δι' αυτόν. Έγεννήθη μέσα μου ένα παράδοξον αίσθημα αγάπης και μίσους δι' αυτόν, κάτι ανάλογον με τό αίσθημα τό όποιον ό Βροῦτος και ό Κάσιος έτρεφον διά τόν Καίσαρα».

Εις την αρχήν τών σχέσεών των, ό Γκαίτε έλεγεν εις τόν Σίλλερ: «'Ας βλέπωμεθα, φίλε μου, ας βλέπωμεθα, όχι συχνά, αλλά ας βλέπωμεθα».

Ό εγωϊσμός, όχι ό υπεροπτικός άλλ' ό υπαγορευόμενος από διάκρισιν και επιβάλλον εις τούς άλλους την διάκρισιν, χαρακτήριζε τόν Γκαίτε. Τόν εγωϊσμόν αυτόν άνεγνώριζε σχεδόν και ό ίδιος λέγων ότι: «'Η συναίσθησις της υπεροχής εκλαμβάνεται δι' εγωϊσμόν.» Εις τούτο ό Άρνάω έπρόσθετε με φιλόφρονα ευθυκρισίαν «'Εκείνοι που ζούν διά τό μέλλον πρέπει πάντοτε να φαίνωνται ένωϊσταί εις όσους ζούν διά τό παρόν.» Ό Γκαίτε δέν έζούσε ακριβώς διά τό μέλλον, έζούσε διά την τέχνην δηλαδή δι' όλας τας εποχάς και ανεξαρτήτως τού χρόνου.

Ό Γκαίτε έλεγεν επί πλέον όμιλών με τόν Έκερμαν «'Κατ' έμὲ κάθε άνθρωπος είνε άτομον έξαιρόμενον απ' εαυτού. Προσπαθῶ να ψυχολογήσω, να διεισδύσω και άνεύρω ότι πρωτότυπον περικλείει καθέννας, μη άπαιτών, εις άνταπόδοσιν, καμμίαν συμπάθειαν εκ μέρους του.»

Έλεγεν ακόμη: «'Κάνει κανείς καλά να φυλάττῃ τας ιδέας του διά τόν εαυτόν του και να μη φανερώῃ παρά όσας χρειάζονται διά να μάς δώσουν κάποιαν υπεροχήν εις τούς άλλους.»

Άλλοτε πάλιν έλεγεν: «'Ηθέλησα να κρατήσω εις απόστασιν τούς ανθρώπους. Δέν θέλουν τίποτε να κάμῃ κανείς δι' αυτούς και μάς έμποδίζουν να κάμωμεν διά τόν εαυτόν μας. Έάν είνε ευτυχεις, θέλουν να σεβώμεθα την μορτίαν των, εάν δυστυχεις να τούς σώσωμεν, και κανείς δέν σάς ερωτᾷ εάν σεις εϊσθε ευτυχῆς ή δυστυχῆς.»

Εις μιάν επιστολήν προς τόν Βοασσερέ έγραψεν όπως διόλου απαθῶς: «'Διά πολλά πράγματα δέν ήμπορῶ να συνεννοηθῶ παρά μόνον με τόν Θεόν.»

Ευεργετικός απ' έτέρου ήτο ό Γκαίτε, και φίλος αν μη τρυφερός τουλάχιστον εϊφυσῶς υποχρεωτικός, έξασκών την μουσικήν, ψυχράν και χωρίς προσωπικήν υποχρέωσιν αγαθοεργίαν. Κάποτε ήξίωσε να εξηγήσῃ ότι ό εγωϊσμός του ήτο εκούσιος (πράγμα όπερ σημαίνει ότι ήτο κατά τό ήμισυ μόνον εγωϊσμός) και τρέ-

πος άμύνης δι' αυτόν κατά τών ενοχλήσεων της άδιακρισίας.

Ό μετριασμένος αυτός εγωϊσμός, ό βαθύς μεν, αλλά διακρίνων ότι ή ισχυρότερα προσωπότης όφείλει εις τούς άλλους, ήτο ό εγωϊσμός τού Βόλφγκαγκ Γκαίτε. Ητο όλος ακριβώς και ό εγωϊσμός τού Νίτσε, τόν όποιον αυτός έσυμβούλευσε, εκήρυξε, άνήγαγεν εις θεωρίαν και εις δόγμα.

Τό βάθος της θεωρίας τού Νίτσε είνε ό σεβασμός και ή αγάπη τού δικαίου τού ισχυρότερου. Κατά τόν Νίτσε, ή Δύναμις (ή κόμη και ή ύλική, άλλ' ιδίως κατά τας ήμέρας μας ή διανοητική δύναμις, διότι ή εργασία τού πολιτισμού συνίσταται εις την αντικατάστασιν της ύλικής διά της διανοητικής δυνάμεως και ιδίως, άργότερα, διά της ήθικης δυνάμεως, διότι ή εργασία τού πολιτισμού θά συνίσταται, έξομωόνουσα όλίγον κατ' όλίγον την διανοητικήν δύναμιν, εις την έξύψωσιν της ήθικης υπεροχής, ή όποια θά είνε πάντοτε σπανία ή Δύναμις λοιπόν κατά τόν Νίτσε, όποιαδήποτε και αν ήνε, έχει εν δικαίωμα, κυρίως μάλιστα δύο: Τό δικαίωμα να έξασκῆται και τό δικαίωμα να μη άνέχεται πρόσκαιμα εις την έξάσκησίν της.

Ό ισχυρός άνθρωπος κατά συνέκειαν πρέπει να καλλιεργῆ την ισχύν του και να μη καταπατῆται και, καταπατωμένη, παραλύεται. Θά επρόδιδε τόν εαυτόν του εάν αφίνετο ήλιθίως να υποσκελισθῆ από τό αξίωμα «ό καθέννας δι' όλους» και από την ήθικην, ήλιθίαν έπίσης, της φιλανθρωπίας και εύσπλαχνίας.

Έπειδή ό εγωϊσμός εις τόν μικρόν είνε δικαίωμα, εις τόν ισχυρόν είνε καθήκον. Ό μικρός, ό όποιος έχει μόλις αρκετήν δύναμιν διά να διατηρήσῃ την ζωήν του, έχει βέβαια τό δικαίωμα, ό άτυχῆς, να είνε εγωϊστής και να είνε άφωτισμένος έξ' όλοκλήρου εις τόν εαυτόν του. Ό ισχυρός, διότι είνε καθ' εαυτόν δύναμις, έχει τό καθήκον να μη επιτρέψῃ εις τούς μικρούς, διεκδικούντας και έξαντλούντας την δύναμιν αυτήν, να την καταστρέψουν.

Άλλά και αντιθέτως εϊμπορεῖ να λεχθῆ ότι έπειδή ό εγωϊσμός εις τόν μικρόν είνε καθήκον, εις τόν ισχυρόν είνε δικαίωμα. Ό μικρός έχει τό καθήκον να μη άφειθῆ εις τόν θάνατον και έπομένως να είνε εγωϊστής. Η μικρά του δύναμις μόλις επαρκεί να τόν διατηρῆ εις την ζωήν: άνάγκη διά τούτο να διατηρηθῆ ή δύναμις αυτή όλόκληρος με μεγάλην επιμέλειαν. Ό ισχυρός έχει έπίσης τό δικαίωμα να διατηρῆ την ισχύν του και να μη την έξασθε-

νίσῃ διά της φιλανθρωπίας, τού οίκτου και της ανθρωπίνης τρυφερότητος. Και τούτο διότι πρώτον ή δύναμις αυτή είνε δώρημα της φύσεως και τό να άφήσῃ κανείς αυτήν να έξαντληθῆ είνε ός να αντιστρέφεται την τάξιν και τόν ρυθμόν τού αιώνιου ύστερον ή ισχύς αυτή έχει κάποιον προορισμόν εις την ανθρωπότητα, επλάσθη αναμφιβόλως διά να άρχῃ, διευθύνη, ώθη, όδηγῆ είνε μία τών γενικῶν άρθρώσεων της μεγάλης κοινωνικῆς μηχανῆς ή της μεγάλης ανθρωπίνης μηχανῆς ή της μεγάλης μηχανῆς, καλουμένης Πολιτισμός.

Να άφειθῆ εις καταστροφήν ή δύναμις αυτή διά της φθοράς και της προστριβῆς θά ήτο όσαν να επήγαινε ζητώντας να πάθῃ εύλογιά ώραιος άνθρωπος, με τόν σκοπόν να άσχημίσῃ, από έξεον και φιλανθρωπίαν προς τούς άσχημούς ανθρώπους, πράγμα τό όποιον εϊμποροῦσε να χαρακτηρισθῆ ός έγκλημα καθοσιώσεως κατά της φύσεως ή όσον να εκοπτε τας δύο κνήμας του ρωμαλέου ανθρώπου εκ συμπάθειας προς τούς άναπήρους, στερωόν οὐτώ την ανθρωπότητα από ένα ζωντανόν και ώφέλιμον παράγοντα.

Ίδού τό δικαίωμα και τό καθήκον της Δυνάμεως. Λοιπόν εκείνο τό όποιόν συγκρατῆ τό δικαίωμα και επιτελεῖ τό καθήκον της Δυνάμεως πρέπει να όμολογήσωμεν ότι είνε ό εγωϊσμός. Ό εγωϊσμός είνε άρετή. Τό πράγμα δέν είνε καταφανές άμέσως, διότι εις τούς μικρούς, δηλαδή εις τούς περισσότερους, δέν είνε άρετή. Είνε άνάγκη, άθλια μόνον άνάγκη. Εις τόν ισχυρόν όμως είνε πνευματική και ήθικη άρετή. Και πνευματική μεν είνε, διότι τό να είνε εγωϊστής ό ισχυρός, σημαίνει ότι κατανοεί τί είνε δύναμις και ποιον τό δικαίωμα και τό καθήκον της. Ηθική δέ είνε επί πλέον, διότι εις τόν ισχυρόν, τό να διατηρησῆ άθικτον την δύναμιν του, άπρόσβλητον από την έξωτερικήν ενεργείαν, είνε δύσκόλον και άπαιτεῖ θέλησιν, ενώ είνε συγχρόνως εκπλήρωσις τού νόμου, όστις τόν βαρύνει, έμμολή εις τας τάξεις του, επιτέλεσις της κοινωνικῆς και ανθρωπίνης λειτουργίας του, προόδος προς τόν ώρισμένον σκοπόν, — πράγματα τά όποια αποτελοῦν υπερόχως ήθικην έξάσκησιν.

Ό ισχυρός ό όποιος κάμπτεται από καλωσύνην, παρουσιάζει αδυναμίαν κατά την κοινήν όμολογίαν. Ό ισχυρός δέν πρέπει να έχη αδυναμίας, διότι τότε φαίνεται ός άπαρνούμενος εαυτόν. Ό ισχυρός ό όποιος είνε καλός, δίδει την παραίτησιν του από τας τάξεις της ισχύος.

Ἡ καλωσύνη εἰς τὸν ἰσχυρὸν εἶνε αὐτοκτονία. Ἡ καλωσύνη εἰς τὸν ἰσχυρὸν πρέπει νὰ εἶνε ὄλιγος διόλου δευτερευόντων χαρακτηρισμὸς. Ἐλέγη πολὺ δρθῶς ὅτι ἡ καλωσύνη εἶνε ἡ πολυτέλεια τῶν ἰσχυρῶν, πρέπει ὁμοίως νὰ μὲνη πολυτέλεια.

Δύο λοιπὸν τάξεις ἀνθρώπων ὑπάρχουν. Οἱ ἀδύνατοι, οἱ ὁποῖοι θὰ ζήσουν ὅσον ἠμπορέσουν, οἱ ὁποῖοι θὰ τὰ καταφέρουν ὅπως ἠμπορέσουν, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ζωὴ θὰ εἶνε προσπάθεια πρὸς σωτηρίαν, καὶ οἱ ἰσχυροί, τῶν ὁποίων πρῶτον καθήκον εἶνε νὰ μὲνωσιν ἰσχυροί, νὰ ἐπιμένουν εἰς τὴν δύναμίν των, ἀφοῦ προφανῶς ἐδημιουργήθησαν διὰ τοῦτο. Δεύτερον καθήκον νὰ ἐργασθοῦν διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ διὰ τῶν γενικῶν μέσων, ὀδηγοῦντες αὐτὴν δρθῶς, ὀργανίζοντες αὐτὴν καλῶς, ἰδρύνοντες αὐτὴν στερεῶς εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρουσιάσῃ τὴν μεγαλειεράν ἀνεσιν ἢ ἀκριβεστερον τὴν τελειότεραν εὐφροσύνην. Τέλος, ὄχι καθήκον ἀλλὰ

πολυτέλεια διὰ τοὺς ἰσχυροὺς εἶνε νὰ φανοῦν καὶ ὀλίγον εὐεργετικοὶ διὰ τῶν ἰδιαίτερον μέσων. Τοῦτο δὲν εἶνε ἀπγορευμένον, εἶνε εὐχάριστον, ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ πολὺ ἐπικίνδυνον, ὑποθάλλει ἐνίοτε τὴν κατάχρησιν καὶ φέρει τὴν ἀνατροπὴν τῆς τάξεως διὰ τοῦτο ἡ ἐξάσκησις του πρέπει νὰ γίνεται πάντοτε ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς συναισθήσεως τοῦ μεγάλου κινδύνου τὸν ὁποῖον περικλείει.

Τοῦτο εἶνε τὸ γενικὸν δόγμα τοῦ Νίτσε. Δὲν τὸ συζητῶ σήμερον. Ἡθέλησα μόνον νὰ δεῖξω ὅτι ὑπῆρχεν ἐν σπέρματι εἰς τὸν Γκαίτε, καὶ ὅτι ἐὰν ὁ Νίτσε ἠντιλησε τὴν πρώτην ἰδέαν ἀπὸ τὰς μελέτας του ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ, ἐὰν τὸ 1870 καὶ ἡ μέθη τοῦ δικαιώματος τοῦ ἰσχυροτέρου εἰς τὸν γερμανικὸν λαόν, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ διαπλασθῇ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Νίτσε, οὐκ ἦντον εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Γκαίτε ὁ Νίτσε ἀνεῦρε τὴν ὀριστικὴν διατύπωσιν τοῦ περιφήμου δόγματός του.

Μετάφρα. Σ. Δ.

EMILE FAGUET

CATULLE MENDÈS

ΣΥΝΑΙΝΕΣΙΣ

Ὁ Ἀχὸδ ἦτο πολὺ πλούσιος βοσκὸς ἑστὸν κάμπο. Ἡ γυναῖκα του, μιὰ ζεστή μέρα τοῦ καλοκαιριοῦ, ἀκουμπώντας κατὰ γῆς τὴν στάμνα ποῦ τὴν εἶχε γεμίσει ἀπὸ τὸ πηγᾶδι ἐξαπλώθηκε κατὰ ἀπὸ ἓνα δένδρον ἑστὴν τὴν χώρα τῆς Βηθηθίας καὶ ἀποκοιμήθηκε καὶ εἶδε ὄνειρον.

Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐφάνηκε πῶς τὴν ἐξυπνῶσαν καὶ πῶς ὁ Ἀχὸδ τῆς ἔλεγε. «Γυναῖκα, ἔλα, σὶκω! Στους ἐμπόρους τῆς Σεγγόρ, πέρυσσι, ἐπούλησα ἑκατὸ ἀρνιά, καὶ ἀκόμα μοῦ χρωστάνε τὰ χρήματα. Μὰ ἡ Σεγγόρ εἶνε πολὺ μακρὰ καὶ εἶνε πολὺ βαρεῖα τὰ γεράματα. Ποῖον μποροῦσα νὰ στείλω γιὰ νὰ μὴν πάω ἐγώ; Σπάνιο πράγμα εἶνε ὁ πιστὸς καὶ προσεκτικὸς ἀνθρώπος. Πήγαινε σὺ, καὶ ζήτησέ τους ἐννενήκοντα ἀργύρια.» Ἡ γυναῖκα δὲν ἐπρόβαλε οὔτε τὴν ἔρημο, οὔτε τὸν φόβον ποῦ εἶχε, οὔτε τοὺς ληστές. «Ὁμιλεῖς κύριε, στὴν δουλίᾳ σου.» Καὶ ὅταν δεῖχοντάς της πρὸς τὰ δεξιὰ, τῆς εἶπε: «Ἀπὸ ἐκεῖ εἶνε ὁ δρόμος», ἐπῆρε αὐτὴ ἀμέσως ἓνα μάλλινον σάλι καὶ ἐξεκίνησε. Ὁ δρόμος ἦτο δύσβατος καὶ τὸσφ μντεραῖς ἦσαν ἡ πέτρας, ποῦ τὰ πόδια της ἐγέμισαν αἵματα, καὶ δάκρυα ἐγέμισαν τὰ μάτια. Ὡς τὸσο ἐπεράτησε ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ τὸ

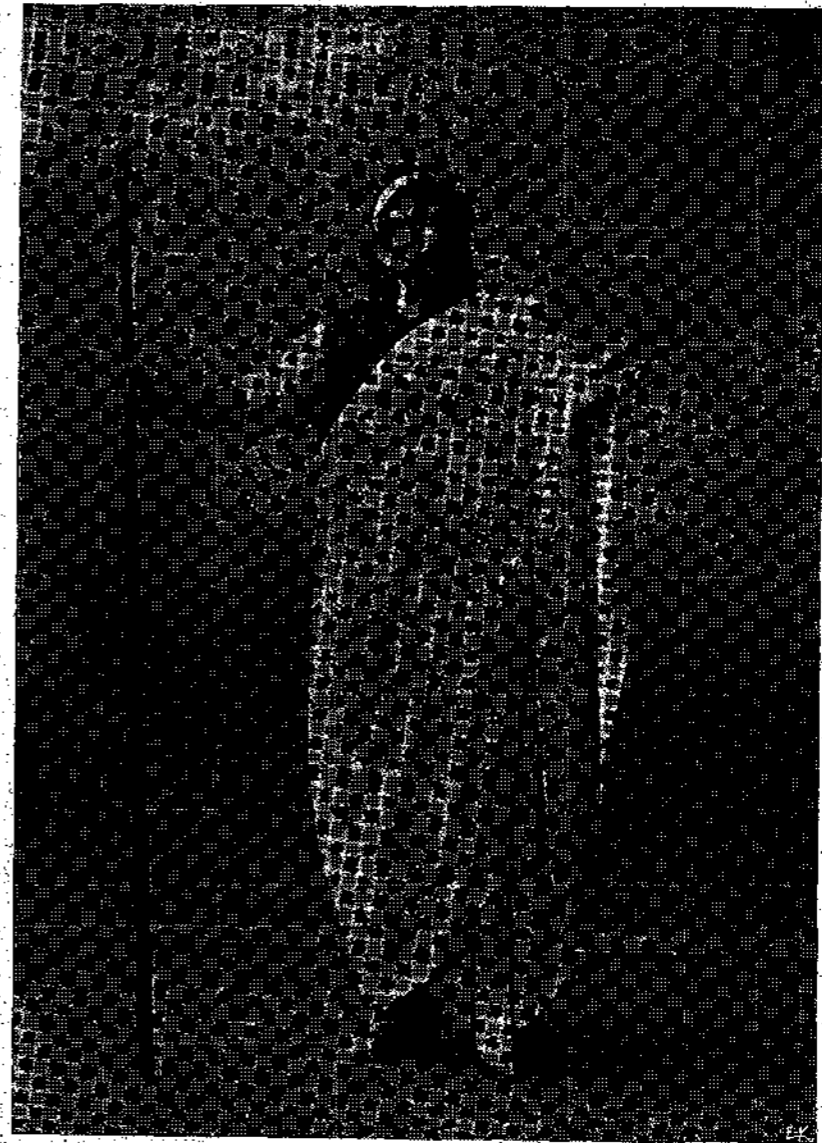
βράδυ περπατοῦσε ἀκόμη, χωρὶς ν' ἀκούῃ τίποτε καὶ χωρὶς τίποτε νὰ βλέπῃ, ὅταν ἔξαφνα, ἀπὸ μέσ' ἀπὸ τὸ σκότος, μὲ ἀγρία φωνὴ κάποιος ὄρμησε, τῆς ἐφράξε τὸ στόμα μὲ τὸ χέρι, ὡσὰν δαιμονισμένος τῆς ἀρπάξε τὸ σάλι καὶ ἔγινε ἀφαντοσ ἀφοῦ τῆς ἐμπῆξε κατὰστηθα ἓνα μαχαῖρι.

Τ' ὄνειρον ἑστὴν στιγμῇ αὐτῇ, ἦταν τὸσφ τρομερὸ ποῦ τὴν ἐξύπνησε.

Ὁ ἀνδρὰς ἦταν ὄρθιος μπροστά της. «Στους ἐμπόρους τῆς Σεγγόρ, τῆς εἶπε, ἐπούλησα ἑκατὸ ἀρνιά καὶ ἀκόμα μοῦ χρωστάνε τὰ χρήματα. Μὰ, ἡ Σεγγόρ εἶνε πολὺ μακρὰ καὶ εἶνε πολὺ βαρεῖα τὰ γεράματα. Ποῖον μποροῦσα νὰ στείλω γιὰ νὰ μὴν πάω ἐγώ; Σπάνιο πράγμα εἶνε ὁ πιστὸς καὶ προσεκτικὸς ἀνθρώπος. Πήγαινε σὺ καὶ ζήτησέ τους ἐννενήκοντα ἀργύρια.»

Ἡ γυναῖκα εἶπε: «Ὁ κύριός μου ὀμίλησε. Εἶμαι ἑτοιμῇ.» Ἐκάλεσε τὰ παιδιὰ της, ἔβαλε τὰ χέρια της ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι τοῦ πρωτοτόκου ποῦ ἦταν ἓνα καμάρι, ἐφίλησε ἑστὸ μέτωπον τὸ μικρότερον, καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε τὸ μάλλινο της σάλι, ἐξεκίνησε.

Μετάφρασις Χ. Θ. ΔΑΡΑΛΕΞΗ

ΕΛΜΟΝΑΟΣ ΦΥΡΣΤ — ΟΙΔΙΠΟΥΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

KNUT HAMSN

ΠΑΝ*

Τὸ πόδι μου μ' ἐνοχλοῦσε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ. Συχνὰ τὴν νύχτα μιὰ φαγοῦρα δὲν μ' ἄφινε νὰ κλείσω μάτι, ἢ κάποιος σφάχτης. Ὁταν ἀλλάζε ὁ καιρὸς κοντὰ στ' ἄλλα ἐρχότανε καὶ ὁ ρευματισμὸς. Ἐβράσταξε πολὺ ἡ ἀρρώστεια μου μὰ δὲν κουτσάθηκα. Ὁ καιρὸς περ-

* Ἴδε σελ. 147.

νοῦσε. Ὁ κ. Μὰκ εἶχε γυρίσει. Μοῦ ἔδωκε ἀμέσως σημεῖα ζωῆς μὲ τὸ νὰ μοῦ πάρῃ πίσω τὴν βάρκα του. Αὐτὸ μ' ἔφερε ἀνω κάτω, γιατί τὸ κνήγι δὲν εἶχε ἀρχίσει ἀκόμη καὶ δὲν μποροῦσα νὰ χτυπήσω αἰσρό. Μὰ γιατί νὰ μοῦ πάρῃ πίσω τὴν βάρκα;

Εἶδα μιὰ ἡμέρα τὸν γιατρό καὶ τοῦ εἶπα:

— Μου πήρατε πίσω την βάρκα.

— Ήλθε ένας ξένος που πάει καθημέρα με την βάρκα. Μελετά τον πυθμένα της θαλάσσης.

Ο ξένος ήταν ένας Φιλλανδός, που τον είχε γνωρίσει ο κ. Μάκ στο ταξίδι. Έφερε μαζί του απ' τη Σπιτοβέργη μια συλλογή από μικρά θαλάσσια ζώα και κοχύλια. Τον έλεγαν βαρώνο. Το φθάσιμό του έκαμε έντοπιο. Του είχαν παραχωρήσει στο σπίτι του κ. Μάκ μια σάλα κ' ένα δωμάτιο.

Εγώ δεν είμπορούσα να βρω κρέας πουθενά και μου ήλθε η ιδέα να πάω να δειπνήσω στο κ. Μάκ. Μόλις έφτασα, το μάτι μου έπηρε το καινούριο φόρεμα της Έδουάρδας. Και αυτή ακόμα φαινόταν ψηλότερη, καθώς το φόρεμά της ήταν πολύ μακρύ.

— Με συγχωρείτε που δεν είμπορώ να σηκώσω μου είπε, τείνοντά μου το χέρι.

— Η κόρη μου υποφέρει, είπε ο κ. Μάκ... Δεν φυλάχθηκε και κυνολόγησε... Έρχεστε χωρίς άλλο να μου ζητήσετε εξηγήσεις για την βάρκα; Τώρα είμαι αναγκασμένος να σας δώσω μιά άλλη, πούναι λίγο παλιά και σαραβαλισμένη, μα κάνει ακόμα τη δουλειά της, αν της αδειάζετε συχνά τα νερά... Καταλαβαίνετε, έχουμε ένα σοφό στο σπίτι, δηλαδή την ημέρα παιδεύεται μ' επιστημονικές έρευνες και δεν γυρίζει παρά το βράδυ. Μην φύγετε πριν τον ιδήτε, θα ευχαριστηθήτε πολύ να τον γνωρίσετε. Να το επισκεπτήριό του με το βαρωνικό στέμμα. Χαριτωμένος άνθρωπος! Τον έγνωσα τυχαίως.

— Πολύ καλά! ξεκάρφθηκα. Δεν με προσκαλούν στο δείπνο. Ευτυχώς μου βρίσκεται λίγο ψάρι. Δεν θα πεθάνω από την πείνα.

Ο βαρώνος γύρισε. Ένας κοντός άνθρωπος, ως σαράντα χρόνων, μ' ένα μούτρο στενόμακρο, με μάγουλα πεταχτά, με άναρνα μαύρα γενάκια κ' ένα βλέμμα διαπεραστικό, πίσω απ' τα ματογυάλια. Τα κουμπιά των μανικιτών του είχαν επάνω, σαν τα επισκεπτήριά του, το στέμμα με της πέντε μύτες.

Ήτο λιγάκι καμπούρης, τα χέρια του ήταν αδύνατα με γαλάζιες φλέβες και τα νύχια είχαν ένα μεταλλικό κίτρινο χρώμα.

— Χαίρω πολύ, κύριε λοχαγέ... Έχει πολύ καιρόν εδώ ο κύριος λοχαγός.

— Είπε μερικοί μήνες.

Ευχάριστος άνθρωπος τώ όντι. Ο κ. Μάκ τον επροκάλεσε να μιλήσει για της συλλογές του και το έκαμε πολύ ευχαριστώ. Περιέγραψε

την φύσιν του πυθμένος τριγύρω απ' τα νησιά και έπειτα έπηγε στο δωμάτιό του κ' έφερε ένα δείγμα απ' τα φύκη της Λευκής Θαλάσσης. Όλοένα έφερε το ένα δάκτυλο του δεξιού χεριού ως τα χρυσά γυαλιά του και τα διώρωνε στη μύτη του. Ο κ. Μάκ τον άκουε με ζωντόν ενδιαφέρον.

Μιά ώρα πέρασε.

Ο βαρώνος έκαμε λόγο για το άτύχημά μου... Ήμουν τώρα καλά; Έντελώς καλά άλήθεια; Χαιρότανε πολύ.

Τόν έρώτησα:

— Ποιός σας έκαμε λόγο, κύριε βαρώνε, για το άτύχημά μου;

— Ποιός; Μά, η δεσποινίς Μάκ, αν δεν μ' άπατξ ή μήμη. Έσείς δεν μου το είπατε, δεσποινίς Μάκ;

Η Έδουάρδα κοκκίνισε. Ήμουν τόσο έλεινός όταν έρχόμουν εδώ! Για πολλές ήμέρες μ' έρωγε μιά θανάσιμη άπελπισία. Τα λόγια αυτά του βαρώνου έκαμαν ν' αναβρύση μέσα μου μιά ζωντοτάτη χαρά... Ω! ευχαριστώ, Έδουάρδα, που είπατε με τα χείλη σου, τόγομά μου, κι' ως το είπατε έτσι, χωρίς καν να το προσέξω...

Χαιρέτιστα να φύγω. Η Έδουάρδα έμεινε καθισμένη, δικαιολογηθείσα πάλι από ευγένειά, ότι ήταν άδιάθετη. Μου έόφισε το χέρι με τελείαν άδιαφορία.

Ο κ. Μάκ ήταν άποροφημένος από την όμιλία του βαρώνου.

Η συνδιάλεξις είχε φθάσει μέχρι του παππού του του προξένου.

— Δεν ήξεύρω, αν σας διηγήθηκα, κύριε βαρώνε, ότι ο Κάρολος-Ιωάννης έκαρφωσε με τα ίδια του χέρια αυτήν την καρφίτσα στο στήθος του παππού μου.

Κανένας δεν με συντρόφευσε ως τη σάλα. Καθώς περνούσα απέξω, έρριξα μιά ματιά στα παράθυρα της σάλας και είδα την Έδουάρδα όρθια που τραβούσε με τα δυό της χέρια τα παραπετάσματα για να κτυπήξ έξω. Απέφυγα να την χαιρέτισω ή σύγχυσις των σκέψεών μου μ' έκαμε να ταχύνω το βήμα μου.

— Άλλ! έως εδώ! είπα μόνος μου όταν βρέθηκα στο δάσος. Πρέπει ή υπόθεσις αυτή να τελειώνη!

Το αίμα μου έβραζε απ' τον θυμό. Είχα χάσει τάχα κάθε αίσθημα τιμής; Η Έδουάρδα με άξίωσε να ενδιαφέρεται για μένα το πολύ μιά εβδομάδα. Είπε τόσος καιρός τώρα

— Το βαπόρι; Σε τρεις εβδομάδες.

— Περιμένω την σιολή μου.

Έδωκα το χέρι ενός υπαλλήλου του κ. Μάκ.

— Πέτε μου στον θεό σας, δεν παίζετε πια γουίσι στο Σίριλουνδ;

— Μάλιστα πολύ συχνά.

Έμεινα σιωπηλός μιά στιγμή έπειτα είπα:

— Δεν είμπορούσα να σας έλθω τώρα τελευταία.

Τράβηξα με το κουπάκι, ως το μέρος που ψάρενα καθημέρα. Η άτμοσφαιρα όλοένα γινότανε πιο βαρεία, τα κουνούπια πετούσαν σύννεφο τριγύρω μου και αναγκαζόμουν να καπνίζω άδιάκοπα, για να μη με ζυγώνουν. Το ψάρι έτοιμπούσε και το ψόρεμα πήγε καλά. Στόν γυρισμό μου σκότωσα δυό βουτανιριές.

Στόν μώλο βρήκα τον σιδηρουργό. Είχα δουλειά. Μιά ιδέα μου πέρασε.

— Έρχεσαι μαζί μου κάμποσο δρόμο;

Όχι, ο κ. Μάκ μουδωκε να του κάνω μιά δουλειά. Θα δουλέψω ως τα μεσάνυχτα.

— Πάει καλά, είπα μέσα μου.

Χαιρέτιστα τον άνθρωπο μ' ένα γνήσιμο, και τράβηξα προς το σπίτι του. Η Έδα ήταν στο σπίτι.

— Είχα μεγάλη επιθυμία να σε ιδώ, της είπα.

Συγκινήθηκα που την είδα. Εκείνη ξαφνίσθηκε τόσο πολύ, που φαινότανε σαν χαμένη, Είπα πάλι:

— Μ' άρέσουν τα νιάτα και τα καλόβουλα τα μάτια... Τιμώρησέ με τώρα, αν μιά άλλη μου πήρε τα συλλογικά μου περισσότερα από σένα... Άκουσε, έχομαι μόνο και μόνο για να σε καμαρώσω, μου κάνει καλό να σε βλέπω, σ' αγαπώ. Μ' άκουσε που σ' επώναξα χθές την νύχτα;

— Όχι, είπε τρομασμένη.

— Φώναξα Έδουάρδα, δεσποινίς Έδουάρδα, μα ήθελα εσένα. Ξύπνησα με τη φωνή... Ναι, εσένα ήθελα, ή γλώσσα μου έκανε λάθος και έλεγα Έδουάρδα... Μα ως μη μιλούμε πια γι' αυτήν. Θεέ μου, πόσο σ' αγαπώ, Έδα! Τα χείλιά σου είναι τόσο κόκκινα σήμερα και τα ποδαράκια σου είναι όμορφότερα από της Έδουάρδας... για κτυπάξ τα και σύ!

Σήκωσα λιγάκι το φουστάνι της για να της δείξω τα πόδια της. Μιά έκφρασις χαράς, που δεν την είχα ιδεί ποτέ επάνω της, φώτισε το

που ότι και να κάμω δεν της άρέσει και που δεν μπορώ να συμμορφώσω την διαγωγή μου με την δική της. Μά, για όνομα του Θεού, δεν θάλλάξουν τάχα τα πράγματα!

Γύρισα στο σπίτι μου, έψησα το ψάρι κ' έφαγα.

— Τι κάνω εγώ; Κάθομαι και λυώνω από αγάπη για ένα παλιοκόριτσο, και άγρια όνειρα ταραζούν τον ύπνο μου. Άνασαινώ μιάν άτμοσφαιρα βαρεία και ναυτιώδη, ενώ εκεί ψηλά ο ουρανός είναι γαλάζιος, σαν θαύμα, και το βουνό με προσκαλεί... Έμπρός, δρόμο, Άϊσωπε!

KB

Υστερ' από μιά εβδομάδα, πήρα με το νοίκι την βάρκα του σιδηρουργού και πήγα να καθημέρα στο ψάρεμα. Η Έδουάρδα έβλεπε τον βαρώνο κάθε βράδυ, που γύριζε από τους θαλασσίους περιπάτους του τους είδα μιά φορά κοντά στον νερόμυλο, Άλλη μιά φορά πάλι πέρασαν μπροστά από το καλύβι μου. Έφυγα από το παράθυρο κ' έκλεισα σιγά-σιγά την θύρα, μην τυχόν τους έρχότανε η ιδέα να μπουν μέσα. Να πώ και την άλήθεια, δεν με συγκίνησε και πολύ που τους είδα μαζί σήκωσα με άδιαφορία τους όμους μου τους άπάντησα άκόμη και στον δρόμο. Περιμένα να με χαιρέτιση πρώτος ο βαρώνος. Τότε μόνο άγγισα με τα δυό μου δάκτυλα το κασκέτο μου κ' έξηκολούθησα τον δρόμο μου, κτυπάζοντάς τους μ' ένα ύφος άδιάφορο.

Έτσι πέρασε μιά ήμέρα. Πόσες άτελείωτες ήμέρες πέρασα έτσι; Μιά βαθυτάτη αποθάρρυνσις με βάραινε καθόμωνα και μελετούσα περιττά πράγματα. Ως κι' αυτή ή φιλική πέτρα, που ήταν μπροστά στο καλύβι μου, κι' αυτή ακόμα μου φαινότανε διμμένη. Ο καιρός ήτο στη βροχή μιά κουφόβρασι τρομερή μου φυσούσε επάνω μου το πυρωμένο της χνώτο. Το πρωί είδα ένα από τάλογα του κ. Μάκ, που είχε πάρει δρόμο κ' έτρεχε τόσα σημάδια που έπρεπε να το προσέξω. Άποφάσισα να κάμω της προμηθειές μου, πριν άρχίσουν οι κακοκαιρίες.

Έδεσα τον Άϊσωπο, πήρα τάρματα μου και τράβηξα κατά τον μώλο.

Άίγες φορές είχα αισθανθ ή τόσο στενοχώρια σαν τώρα.

Πότε έρχεται το βαπόρι; ήρώτησα ένα ψαρά.

γοργόνας και έδω άνευρίσκομεν, όπως έλέγομεν εις την αρχήν, τον πρόπαπον του πραξιτελείου Έρμου και παραθέτοντες το χυδαίον κατασκευάσμα προς το ιδεώδες κάλλος, ήμπορούμεν να έχομεν όλην την κλίμακα την όποιαν έβάδισεν ο πολιτισμός από του άρχεγονου μέχρι του τελειοποιημένου ελληνικού. Ούτω ο τελευταίος ούτος οικισμός θεωρείται μετά λόγου ότι υπήρξε όχι νεώτερος των 3000 περίπου έτών πρό Χριστού! Η σκαπάνη πέραν τούτου εύρισκει στερεόν έδαφος. Είς το μέρος τούτο τουλάχιστον άνεύρομεν τους πρώτους κατοίκους χρόνων πλέον ή μυθωδών έως χθές. Ήλιγγος μάς καταλαμβάνει με τόσα άλματα εις το παρελθόν. Το φως χύνεται όδρότερον και ισχυρότερον όλονέν. Όταν ο πατήρ της Αρχαιολογίας, ο Βίγκελμαν, έθετε τας πρώτας βάσεις της επιστήμης, δεν ήδύνατο να φαντασθή ότι μύσαι της επιστήμης του ύστερον από ένα μόλις αιώνα θα ήγάπτον την δάδα να φωτίσουν τέσσαρας χιλιάδας έτη του παρελθόντος και ότι ή περαιτέρω φιλοδοξία της Αρχαιολογίας δεν έχει είμη να περιλάβη πλέον το μυστήριον της αρχής των αιώνων κατά την πρώτην ήλικίαν της γής.

Οι παρευρεθέντες εις την διάλεξιν του κ. Σωτηριάδου έξεδήλωσαν δια των θερμοτέρων έκφράσεων τα συγχαρητήρια και τας ευχαριστίας των προς τον όμιλητήν, ο όποιος με τόνσον τερπνόν ύφος και γοητευτικήν έκφρασιν και παραστατικάς εικόνας έδωσε εις γενικάς γραμμάς τας γιγαντιαίας προόδους και τα τελευταία σύμπερίσματα της αρχαιολογικής επιστήμης. Ο κύκλος των άκροατών εκ της ανάγκης του χώρου ήτο περιορισμένος μεταξύ των συνεργατών και των επικοινωνούντων στενώτερον πνευματικώς προς το περιοδικόν. Η Διεύθυνσις όμως των «Παναθηναίων» έδεδώρησε ότι τοιαύται διαλέξεις ήθελον γίνη πρόξενοι κοινού καλού και ήθελον έκλύσει ζωηρόν το ένδιαφέρον των συνδρομητών των «Παναθηναίων» και παντός φιλαρχαίου και φιλομαθούς. Δια τούτα παρεκάλεσε τον κ. Σωτηριάδην να κάμη σειράν αρχαιολογικών διαλέξεων επί της Ακροπόλεως, έντός των Μουσείων και εις τους τόπους τους περικλείοντας αρχαιολογικών ένδιαφέρον. Ο κ. Σωτηριάδης πολύ προθύμως απέδεχθη την πρότασιν.

Οι θέλοντες εκ των συνδρομητών και των άναγνωστών μας να παρακολουθήσουν τας διαλέξεις τούτας παρακαλούνται να δηλώσωσι τούτο εις τα γραφεία μας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ο Αστρολάβος των Αντικυθήρων.

Μεταξύ των συντριμμάτων τα όποια μετά του Περασέως ή Έφρήβου έξήχθησαν εκ του βυθού των Αντικυθήρων, ο τότε και νύν επί της Παιδείας ύπαυργός κ. Στάης, διέκρινεν όλως τυχαίως περίεργον ήμηχανικόν κατασκευάσμα κεκαλυμμένον από παχέας όστρακάδεις επικολήσεις. Υπό τας επικολήσεις έν τούτοις

Τεμάχιον του Αστρολάβου των Αντικυθήρων.

ταύτας εκρύπτειτο σύστημα όλόκληρον τροχών όδοντωτών και όμοκέντρων κύκλων, των όποιών ή λειτουργία ένεκα της φθοράς του όργάνου και του κινδύνου παντελοϋς αυτού καταστροφής άν καθαρισθή, παραμένει και ίσως θέλει παραμείνη δια παντός άγνωστος.

Το κατασκευάσμα τούτο, άποτελείται από τρία κυρίως τεμάχια, ενός των όποιών παρέχομεν εικόνα, και είνε κατασκευασμένον εκ χαλκού ή πιθανώς κράματος αυτού μετά κασιτέρου. Εκ της μακράς αυτού έν τώ βυθώ διαμονής το μέταλλον μετέβαλε σύστασιν έχει δε καταστή τόνσον εύθραστον και τόνσον στενώως μετά των λιθωδών επικολήσεων είνε συνδεμένον, ώστε ο καθαρισμός του όργάνου, ο όποιος είνε άπαραίτητος, καθίσταται εις άκρον έξ άλλου δυσχερές.

Έπειδή ούδέν σύστημα τόνσον πολύπλοκον όδοντωτών τροχών έχομεν εκ της αρχαιότητος, ίσως ήδύνατό τις να προσομοιάση τούτο προς μέρος συγχρόνου ώρολογίου, άν δεν ήτο

έστερημένον παντός ύχνους έλατηρίου, όπερ ήτο άπαραίτητον, και άν δεν συνωδεύετο υπό έπιγραφών, πιθανώς οδηγίων χρήσεως, αι όποια κατά τον κ. Σβορώνον άνάγονται εις την τρίτην μ. Χ. εκατονταετηρίδα, όποτε ώρολόγια ως τα σημερινά δεν υπήρχον, ούτε και τα έλατήρια είχαν άκόμη έφαρμοσθή εις την ώρολογιοποιάν. Άλλ' ούτε και ώρολόγιον δι' έκκερμους ήδύνατο να είνε, διότι τοιοϋτον ώρολόγιον θα ήτο αδύνατον να λειτουργήση επί του πλοίου και δεν θα παρηκολουθείτο υπό τόνσον πολυσυνθέτου μηχανήματος.

Έπίσης ούτε άλλο ναυτικόν όργανον είνε πιθανόν τούτο να ήτο, διότι εκτός του υπό του Βιτρούβιου άναφερομένου δρομομέτρου, το όποιον ήτο άσυγκρίτω λόγω μεγαλειέρον διαστάσεων ή το έν λόγω όργανον και βανασοτάτης έν συγκρίσει προς αυτό κατασκευής, ούδέν ναυτικόν όργανον, διεσώθη ήμιν εκ της αρχαιότητος.

Αι έπιγραφαι όμως αι συνωδεύουσαι το όργανον άνεγνώσθησαν έν μέρει υπό του κ. Σβορώνου τή βοήθεια και του κ. Wilhelm και έφανέρωσαν λέξεις και όρους άστρονομικούς. Παρ' αρχαίους δε ή γνώσις της ώρας έν καιρώ νυκτός ήτο μεγάλης χρησιμότητος δια τους ναυτικούς και λοιπούς ολίτινες έν καιρώ νυκτός εϊργάζοντο, και εις τούτους παραπέμπει ο Σωκράτης όπως μανθάνη τις να εύρίσκη τας διαιρέσεις της νυκτός και του μηνός. Έξήγον δε την ώραν ταύτην της νυκτός ή του έτους δια της ανατολής και δύσεως ώρισμένων άστέρων και άστερισμών, ως και σήμερα οι ποιμένες, είτε δια της κλεψύδρας, την όποιαν αρχαιότατα παρέλαβον παρά των Αίγυπτίων, είτε δια των σκυοθηρικών όργάνων και ήλιακών ώρολογίων, κατόπιν δε δια των υδραυλικών, κοινών και άναφορικών, των όποιών λέγεται ότι έφευρέτης ήτο ο Κτησίβιος και τα όποια περιγράφει ο Βιτρούβιος. Είχον προσέτι ποικίλα είδη άστρονομικών ώρολογίων και μεταξύ τούτων τον αστρολάβον τον όποιον έξήρτων από της χειρός κατά την χοήσιν. Σκοπεύοντες δε τον ήλιον ή άστέρα, έλάμβανον το ύψος αυτού από του όριζοντος και δια γραφικών κατασκευών εύρισκον την ώραν έν καιρώ ήμέρας και νυκτός. Έν γένει δε τα όργανα τα όποια παρείχον την ώραν εκ του ύψους του άστέρου ή του ήλιου έκάλλον αστρολάβους και μεταξύ των όργάνων τούτων τα όποια ήδύναντο να χρησιμοποιηθώσιν και επί του πλοίου, πρέπει να καταταχθή και το εκ του βυθού των Αντι-

κυθήρων έξαχθέν πολύτιμον άπόκτημα του Αρχαιολογικού ήμων Μουσείου. Οι όδοντωτοί τροχοί πιθανώς άντικαθίστων έν αυτώ τας γραφικάς κατασκευάς υπό των όποιων συνωδεύετο ο ελληνικός και άραβικός αστρολάβος.

Το όργανον φέρεται έντός ξυλίνου κυτίου, του όποιου σώζονται άκόμη ύχνη, όπως και τα σύγγρονα ναυτικά όργανα φέρονται, έχει δε ως διαστάσεις του μεγαλειέρον εκ των τριών τεμαχίων τα όποια το άποτελοϋσι, πλάτος 16 εκατοστά και ύψος 13 περίπου.

Πλήρη περιγραφήν τού όργάνου μετά των έπι αυτού σκέψεών μας και παρατηρήσεων, παρέχομεν εις ίδιον άρθρον, περιλαμβανόμενον έν τώ υπό του κ. Σβορώνου έκδομένω συγγράμματι «Το έν Αθήναις Έθνικόν Αρχαιολ. Μουσείον» και δημοσιευθέν έν ιδιαιτέρω τεύχει.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Α. ΡΕΔΙΑΝΗΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Τα παιδιά και ο πατέρας των.

Ο σεβάσιμος πατέρας του Ζάν Μωρεάς είνε πάντοτε έδω και συχνά τον συναντώ κτυπώντα την βακτηρίαν του εις τους λίθους των πεζοδρομίων, παλαιόν έλληνα με ένα πανύψηλον στυλπνόν καπέλλο το όποιον γίνεται τόνσον μεγαλειέρον, όσον το σώμα του γέροντος μικραίνει. Πώς να έδέχθη ο εύγενής Παπαδιαμαντόπουλος μίαν επίπληξιν του ένδόξου υιού του έρχομένην από μακράν; Ένας Βέλγος κριτικός εις μίαν συνέντευξιν με τον Μωρεάς έπι' ευκαιρία της «Ίφιγενείας» τον ήρώτησε — Ο πατέρας σας άναμφίβολως δεν ήθελε να σας κάμη ποιητήν.

— Φυσικά, άπήνησεν ο Μωρεάς. Είς αυτό το έπάγγελμα οι γονείς ήμων των Έλλήνων ποτέ δεν μάς προορίζουν! Ο πατέρας μου ώνειροπόλει να με κάμη διπλωμάτην. Ηρχίζα να σπουδάσω νομικά, άλλα ή ποιήσις εύρέθη στον δρόμον μου.

Αυτήν την στιγμήν ο Μωρεάς είνε ένδοξος. Τούτο δε άποδεικνύει άπλοϋστατά ότι ο μικρός άτακτος της έποχής εκείνης, ο δραπετευών από το πανεπιστήμιον, έσκέπτετο καλλίτερα από τον πατέρα του, ένα άνδρα περισκεπτον, εύγενή και λαμπρόν Έλληνα των καλών εκείνων χρόνων. Η φύσις σκέπτεται καλλίτερα όλων. Η χρηστομάθεια όμως ή όποια μάς δι-

του Καλοσοφού — Παναγυριών τεύχος τῶν «Παναθηναίων» αφιερωμένον εἰς τὸν Σολομὸν — ἐκτός τῶν μεταφραστικῶν παραλλαγῶν καὶ τῆς τελευταίας μικρᾶς παραγράφου τὴν ὅποιαν παρέλειπε ὁ Καλοσοφός ὡς ἀσημαντό μέρος.

Ζεύρετε τώρα τι κἀκίνετε μὲ τὴν περιέργειάν σας ; Θὰ νομίση ὁ κ. διευθυντὴς τῆς «Κριτικῆς» ὅτι τὰ γραφομεν αὐτὰ ἐπιτήδες διὰ νὰ τὸν πειράξωμεν καὶ θὰ μᾶς ψάλλῃ πάλιν ἰσως τὸν ἀναβαλλόμενον διὰ τῆς «Κριτικῆς».

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Αἱ Ἀθήναι ὑπεδέχθησαν ἐγκαρδίως τὸν πρίγκηπα Ἀνδρέαν καὶ τὴν πριγκίπισσαν Ἀλίαν.

Ὁ κ. Ἀριστομένης Προβελέγγιος ἔγραψε δράμα κοινωνικὸν «Ὁ ἄστυς νῖος».

Τὴν 25 Μαρτίου 1904 ἀνοίγει καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσις τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κέντρου» ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Πολλοὶ Ἕλληνες καλλιτέχνη ἐδήλωσαν ὅτι θὰ στείλουν ἔργα τῶν.

Ἐξ ἀφορφῆς τῆς τελευταίας παραστάσεως τοῦ «Αἶαντος» εἰς τὸ Σικάγον ὑπὸ ἑλλήνων ἠθοποιῶν, τὰ ἀμερικανικὰ φύλλα ἀναφέρουσι τὸ γεγονός εὐρημότατα.

Τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «Revue Générale de Chimie Pure et Appliquée» δημοσιεύει εἰς τὸ τεύχος Ε' Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Εφημεροσμένης Χημείας — Βερολῖνον 1903. ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Γ. Π. Δοανίδου διευθυντοῦ τοῦ χημικοῦ ἐργαστηρίου τῆς Μεταλλευτικῆς Ἐταιρείας τοῦ Λαυρίου. Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Δοανίδου ἐξετάζει τὸ περιεργὸν φαινόμενον τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀργύρου εἰς τὰ ὑφάλμυρα ἕδατα διὰ τῶν

ὁποίων κλύονται τὰ μολυβδοσυγγυροῦχα μεταλλεύματα τοῦ Λαυρίου.

Αἱ ἐργαζόμεναι γυναῖκες εἰς τὴν Γερμανίαν εἶναι 25 % εἰς τὴν Ἀγγλίαν 27 % εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας 14,3 % καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Ἰταλίαν 40 %.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ἔμμετρον ποιῆμα ὑπὸ Δημ. Ν. Φραγκοπούλου. Ἐν Σάμῳ 1903.

ἌΝΕΚΑΙΟΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ἠθῶν, ἐδίμων, δημοσμάτων, προλήψεων, δεισιδαιμονιῶν, παροιμιῶν, αἰνυμάτων κλπ. τῶν Καρῶν. Βάρνα 1903 σχ. 16ον σελ. 198 φρ. χρ. 2.

Ὁ ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΗΣ ὑπὸ Γεωργίου Κυριακοῦ, γεωπόνου. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ἀφελίμων βιβλίων. Ἀθήναι 1903 τυπογραφεῖον Ραιρτάγη-Παπαγεωργίου σχ. 16ον σελ. 83 δρ. 0,40.

Ὁ ΕΞ ἈΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ ἈΣΤΡΟΛΑΒΟΣ ὑπὸ Περικλέους Ρεδιάδου ἀνθυποπλοίαρχου καὶ καθηγητοῦ. Ἀπόσπασμα τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Ἀρχ. Μουσείου. Ἀθήναι 1903. — Ἐκδίδεται Μπέκ καὶ Μπάστ. (Ἡ αὐτὴ μελέτη ἐξεδόθη καὶ γερμανιστὶ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Μπάστ).

ἈΓΑΠΗΣ ὑπὸ Ἰδομενέως Ψύχα — ποιήματα. — Ἀθήναι 1903. Τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

ἈΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΝΝΑΤΟΥ Αἰῶνος κατὰ τὸ ἀγγλικὸν ὑπὸ Κ. Μ. Μελά. — Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ἀφελίμων βιβλίων. Ἀθήναι 1903. Τυπογραφεῖον «Ἐστία» Κ. Μάϊσινος καὶ Ν. Καργαδοῦρη σχ. 16ον σελ. 111 δρ. 0,40.

Ἡ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς Ἐφημερίδος «Ἀθήναι»

